

Täysistunto

Maanantai 12.12.2022 klo 11.59—14.16

Täysistunto alkoi klo 11.59. Täysistunto päättyi klo 14.16.

Puhetta johtivat puhemies Matti Vanhanen (11.59—13.44) ja ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne (13.44—14.16).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. U-asiat

Puhemies on lähettänyt valiokuntiin Euroopan unionin asian U 90/2022 vp.

3. Välikysymys nuoriso- ja katu-jengirikollisuuden torjumisesta maahanmuutto- ja krimi-naalipoliittisin keinoin

Välikysymys VK 6/2022 vp

Välikysymyksen esittäminen

Puhemies Matti Vanhanen: Välikysymyksen esittämistä varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Riikka Purra ja 80 muuta edustajaa ovat tehneet välikysymyksen VK 6/2022 vp. Annan nyt puheenvuoron välikysymyksen ensimmäiselle allekirjoittajalle.

Riikka Purra luki välikysymystekstin.

Työjärjestyksen mukaisesti välikysymys lähetettiin keskustelutta valtioneuvostolle vastattavaksi.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi lääkelain ja sairausvakuutuslain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 314/2022 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Matti Vanhanen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveystieteiden valiokuntaan.

Pöytäkirja PTK 138/2022 vp

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Keskustelu, ministeri Sarkkinen.

Keskustelu

12.12 Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Sarkkinen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus esittää eduskunnalle lääkelain ja sairausvakuutuslain muuttamista siten, että mahdollistettaisiin biologisten lääkkeiden lääkevaihto apteekeissa sekä sellaisten viitehintaryhmien muodostaminen, joihin sisältyisi alkuperäisiä biologisia lääkkeitä ja biosimilaareja. Ehdotettujen lakimuutosehdotusten on tarkoitus tulla voimaan 1. tammikuuta 2024. Esitys on osa samaa toimenpidekokonaisuutta kuin hallituksen esitys eduskunnalle lääkehuollon kustannustehokkuuden parantamista koskevaksi lainsäädännöksi eli HE 245. Esitykset liittyvät hallitusohjelmakirjaukseen lääkehuollon kokonaisuuden uudistamisesta, jonka tavoitteena on lääkehuollon kustannustehokkuuden parantaminen varmistamalla lääkitysturvallisuus ja neuvonta sekä palveluiden sujuvuus, saatavuus ja saavutettavuus. Vähentämällä valtion lääkekorvausmenoja mahdollistetaan osaltaan valtionrahoitus vanhuspalvelujen lisäresursoinnille.

Biologiset lääkkeet ovat hinnaltaan verrattain korkeita. Biologisten lääkkeiden osuus lääkkeiden kokonaismyynnistä on ollut viime vuosina kasvussa. Merkittävä osa avohuollon reseptilääkkeiden kustannuksista tulee jo biologisista lääkkeistä. Biologisiin lääkkeisiin sisältyy merkittävä kustannustehokkuuspotentiaali. Esityksen tavoitteena on alentaa kustannuksia hyödyntämällä hintakilpailua biologisten lääkkeiden välillä. Kemiallisten lääkkeiden vuonna 2003 alkaneen apteekkivaihdon ja 2009 aloitetun viitehintajärjestelmän kokemusten perusteella voidaan arvioida, että lääkkeiden apteekkivaihto on tehokas tapa edistää hintakilpailua, mikä alentaa lääkkeiden tukkuhintoja. Vaikka kemialliset lääkkeet eroavat biologista lääkkeistä, voidaan kokemusten perusteella todeta, että lainsäädännöllä on syytä mahdollistaa lääkeyritysten välinen kilpailu siinä määrin kuin se on mahdollista lääkitysturvallisuus huomioiden. Tässä hallituksen esityksessä ja esityksessä HE 245 ehdotettujen, biologisiin lääkkeisiin liittyvien toimenpiteiden arvioidaan vähentävän valtion lääkekorvausmenoja vuodesta 2024 alkaen yhteensä noin 20 miljoonaa euroa vuodessa. Toimenpiteiden myötä myös lääkkeen käyttäjien lääkekustannukset alentuivat.

Arvoisa puhemies! Tässä esityksessä ehdotetaan, että biologiset lääkkeet ja biosimilaarit sisällytettäisiin apteekkivaihtoon vuoden 24 alusta alkaen. Insuliinivalmisteiden osalta ehdotettaisiin kuitenkin, että ne otettaisiin vaihdon piiriin vaiheittaisesti kahden vuoden siirtymäajan puitteissa. Biosimilaarilla tarkoitetaan biologista lääkettä, joka on kehitetty samankaltaiseksi ja vertailukelpoiseksi alkuperäisen biologisen lääkkeen kanssa. Hakiesseen myyntilupaa biosimilaarille hakijan on osoitettava vertailututkimuksen avulla biosimilaarin vertailukelpoisuus viitevalmisteseen. Biosimilaarit ovat yhtä tehokkaita, turvallisia ja laadukkaita kuin niiden viitevalmisteet. Biosimilaarien ja alkuperäisvalmisteen välillä esiintyy aina pieniä eroavaisuuksia — ne vastaavat kuitenkin eroavaisuuksia, joita esiintyy alkuperäisen biologisen lääkkeen tuotantoerien välillä.

Biologinen lääke voitaisiin jatkossa vaihtaa apteekissa vaihtokelpoiseen biologiseen lääkkeeseen kuuden kuukauden välein. Vaihto voitaisiin tehdä silloin, kun kyse on ensimmäisestä lääkemääräykseen perustuvasta toimituksesta tai silloin, kun lääkkeen käyttäjä on käyttänyt kuuden kuukauden ajan samaa biologista lääkettä tai biosimilaaria tai edellisestä

Pöytäkirja PTK 138/2022 vp

toimituksesta on kulunut kuusi kuukautta. Apteekin olisi toimitettava asiakkaalle aina puolen vuoden ajan samaa biologista lääkevalmistetta. Apteekkivaihto koskisi lähtökohtaisesti kaikkia biologisia lääkkeitä, jotka täyttävät erikseen säädettävät vaihtokelpoisuuskriteerit. Biologiset lääkkeet tai biosimilaarit katsottaisiin keskenään vaihtokelpoisiksi, jos niissä olisi yhtä suuri määrä samaa vaikuttavaa ainetta tai saman vaikuttavan aineen eri versiota ja ne olisivat biologisesti ja hoidollisesti samanarvoisia. Lisäksi niiden antolaitteiden on oltava siinä määrin samankaltaisia, että vaihto voitaisiin toteuttaa turvallisesti apteekin farmaseuttisen henkilökunnan annettua lääkkeen käyttäjälle asianmukaisen laiteneuvonnan.

Biologisten lääkkeiden apteekkivaihdossa lääkitys- ja potilasturvallisuus varmistetaan samalla tavoin kuin tähänkin asti lääkevaihtoa toteutettaessa. Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea toimivaltaisena lääketurvallisuusviranomaisena arvioi lääkevalmistekohtaisesti vaihtokelpoisuuskriteerien täytymisen. Lisäksi lääkitys- ja potilasturvallisuudesta varmistutaan siten, että hoitava lääkäri vastaa potilaan läkehoidon kokonaisarvioinnista ja mahdollisen vaihtokiellon tarpeen arvioinnista. Vaihtokielto voidaan määrätä lääketieteellisin tai hoidollisin perustein. Hoidollinen peruste voi tulla kyseeseen esimerkiksi silloin, jos lääkärillä on perusteltua syytä epäillä, että vaihdosta aiheutuu ongelmia hoidolle esimerkiksi potilaan korkean iän tai muun hoidollisen syyn vuoksi.

Apteekki huolehtii lääkkeen toimittamisen yhteydessä lääke- ja annoslaiteneuvonnasta. Jos neuvontatilanteessa kävisi ilmi, ettei lääkkeen käyttäjä kykene käyttämään uutta antolaitetta oikealla tavalla, on apteekista oltava yhteydessä lääkkeen määrääjään vaihtokiellon lisäämiseksi. Lääkelaissa säädettäisiin erikseen siitä, että kun apteekki vaihtaa biologisen lääkkeen tai biosimilaarin, ostajalle olisi annettava lääke- ja laiteneuvontaa. Tämä erityinen neuvontavelvoite täydentäisi apteekkien yleistä neuvontavelvollisuutta. Pistostekniikan opastuksesta vastaisi jatkossakin terveydenhuolto, eikä toimijoiden rooleihin tulisi tältä osin muutosta.

Arvoisa puhemies! Apteekkivaihtoa sovellettaisiin vuodesta 23 alkaen annettuihin tai uudistettuihin biologisten lääkkeiden lääkemääräyksiin. Ehdotetaan, että vuodesta 24 alkaen viitehintajärjestelmään voitaisiin muodostaa sellaisia biologisten lääkkeiden viitehintaryhmiä, joissa samaan ryhmään voisi kuulua alkuperäistä biologista lääkettä ja niiden kanssa vaihtokelpoisia biosimilaarivalmisteita. Lakia sovellettaisiin ensimmäisen kerran määriteltäessä 1. huhtikuuta voimaantulevia viitehintaryhmiä. Lääkevalmisteiden viitehintaryhmä voitaisiin muodostaa korvattavista, keskenään vaihtokelpoisista, myyntiluvallisista lääkevalmisteista myös silloin, kun muodostettavaan viitehintaryhmään sisältyy vähintään kaksi kaupan olevaa korvattavaa lääkevalmistetta, joista vähintään toinen on biosimilaarivalmiste. Vaihtokelpoisuus pohjautuu Fimean lääkelain nojalla tekemään arvioon keskenään vaihtokelpoisista biologisista lääkkeistä.

Sairausvakuutuslaissa huomioitaisiin myös, että vaihtokelpoiset biologiset lääkkeet sisältävät saman vaikuttavan lääkeaineen eri versioita. Biosimilaarit säilyisivät kohtuullisen tukkuhinnan vahvistusmenettelyn piirissä, ja niitä koskisi hintailmoitusmenettely. Sairausvakuutuslaissa ehdotetaan lisäksi säädettävän, että lääkkeen käyttäjälle maksettaisiin korvaus biologisesta lääkevalmisteesta perityn hinnan perusteella silloin, jos kyseessä on viitehintaryhmään sisältyvä biologinen lääke tai biosimilaari, joka toimitetaan apteekkivaihtoa koskevan lääkelain säännöksen mukaisesti. Tämä tarkoittaisi sitä, ettei asiakkaalle aiheutuisi ylimääräisiä kustannuksia, vaikka biologisen lääkkeen apteekkivaihtoa ei tehtäisi jokaisella kerralla, kun asiakas asioi apteekissa.

Pöytäkirja PTK 138/2022 vp

Arvoisa puhemies! Esitykseen tehtiin lausuntopalautteen pohjalta muutoksia, joista merkittävin koski biologisten lääkkeiden vaihtoväliä, joka pidennettiin lausuntopalautteen pohjalta kolmesta kuukaudesta kuuteen kuukauteen. Lisäksi insuliinivalmisteiden vaihdon piiriin tulemiselle lisättiin vaiheittainen kahden vuoden siirtymäaika. Biologisten lääkkeiden apteekkivaihto rajattiin lisäksi koskemaan vasta vuonna 23 tai sen jälkeen myönnettyjä reseptejä. Näiden lisäksi lausuntopalautteen pohjalta esitykseen tehtiin eräitä muita täsmennyksiä ja muutoksia. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Myllykoski, poissa. — Edustaja Heinonen.

12.20 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies, hyvä ministeri ja edustajakollegat ja muut täysistuntoa seuraavat! Kiitos ministeri Sarkkiselle varsin perusteellisesta ja hyvästä esityksen esittelystä. Tässä on kyse siis apteekin lääkevaihdoista, ja tavoitteena on parantaa lääkehuollon kustannustehokkuutta varmistaen kuitenkin lääketurvallisuus ja neuvonta sekä palveluiden sujuvuus, saatavuus ja saavutettavuus.

Itse nostin tämän kyseisen lainsäädäntökokonaisuuden valmistelun aikana kirjallisella kysymyksellä esille insuliinikysymyksen, josta minuun oltiin yhteydessä. Insuliinia ja insuliinijohdoksia käyttäviä henkilöitä oli Kelan vuoden 2021 lääketoimitustilastojen mukaan hieman yli 130 000, ja Diabetesliittohan antoi sosiaali- ja terveysministeriölle lausuntonsa hallituksen esitysluonnoksesta, jolla lääkelakia ja sairausvakuutuslakia muutettaisiin — eli tämä kyseinen laki, joka nyt meillä on lähetekeskustelussa. Muutoksen myötä biologiset lääkkeet sisällytettäisiin siis viitehintajärjestelmään ja niiden lääkevaihto aloitettaisiin apteekeissa, ja näin ollen myös insuliinivalmisteet tulisi apteekeissa vaihtaa halvempaan valmisteeseen.

Insuliinit ovat erityistä huomiota ja osaamista vaativa lääkeryhmä apteekkivaihdossa, niin kuin ministeri tuossa edellä myös esille toi. Insuliinin virheannosteluun liittyy jopa välitön hengenvaara. Monipistoshoidoissa diabetesta sairastavat potilaat ovat itse asiassa ainoa potilasryhmä, jolla olisi kaksi päivittäin käytössä olevaa biologista lääkettä apteekkivaihdon piirissä. Siinä vaiheessa kun kirjallisen kysymyksen tein, tämä oli vielä siinä muodossa, että vain kolmen kuukauden mittainen vaihtoväli, ja silloin huoli oli, että se olisi liian tiuha. Kiitos ministerille, että lausuntokierroksen jälkeen tämä väli muutettiin kolmesta kuukaudesta puoleen vuoteen. Pitkäaikaissairas joutuisi tällaisissa tilanteissa totuttelemaan uuden lääkevalmisteen käyttöön, siis jopa kuitenkin tämänkin jälkeen, kaksi kertaa vuodessa — alun perin hallitus suunnitteli, että neljä kertaa vuodessa, ja nyt kaksi kertaa vuodessa tämä vaihto saattaisi tapahtua. Insuliini annostellaan insuliinipumpuilla ja insuliinikynillä. Jos valmiste vaihtuu, vaihtuu myös itse asiassa insuliinikynä, ja vaihdossa tarvitaan aina ammattilaisen ohjausta ja neuvontaa. Hyvä, että tähän kokonaisuuteen tulee nyt tuo kahden vuoden siirtymäaika.

Insuliinien jättäminen ensi vaiheen apteekkivaihdon ulkopuolelle olisi minusta ollut välttämätöntä potilasturvallisuuden takia. Apteekkivaihto tulisi käynnistää hallitusti ja rajatuilla valmisteilla, ja insuliinihoitoiset diabetesta sairastavat ovat suurin potilasryhmä, jota biologisten lääkkeiden apteekkivaihto koskisi. Toivotaan, että tämän kahden vuoden aikana — ymmärsin, että tämä siirtymäaika on nyt näihin lausuntokierroksen jälkeen tulossa — löydetään malli, jolla tämä muutos voidaan tehdä turvallisesti.

Haluan myös kiittää sosiaali- ja terveysministeri Hanna Sarkkista hänen antamastaan vastauksesta tähän kirjalliseen kysymykseeni 559/2022 vp. Tässä ministeri toteaa, että lau-

Pöytäkirja PTK 138/2022 vp

suntopalauteen perusteella tehtävistä muutoksista hallituksen esitykseen, kuten yksittäisten lääkeryhmien poissulkemisesta lääkEVaihdosta, ei ole vielä tehty päätöksiä — tämä siis marraskuun 11. päivä tehty vastaus — ja ministeri totesi, että lausuntopalaute käydään läpi huolellisesti ja valmistelussa huomioidaan myös insuliinien apteekkivaihdosta esitettyjä huolia. Hyvä, että näitä huolia on nyt tässä esityksessä esille otettu.

Toivon kuitenkin, arvoisa puhemies, että sosiaali- ja terveysvaliokunta vielä kerran arvioi, onko perusteltua jättää insuliinihoitoa tarvitsevat tähän vaihdon piiriin. Kaksi kertaa vuodessa tapahtuva insuliinin vaihdos on kyllä kohtuuttoman lyhyt aikajänne. Jos sellaiseen sitten halutaan mennä, niin pitäisi mieluummin puhua vuosista kuin kuukausista. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Räsänen.

12.25 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Kiitos ministeri Sarkkiselle esittelystä tämän lakiehdotuksen suhteen ja myös edustaja Timo Heinosen erittäin perusteellisesta puheesta liittyen nimenomaan insuliinituotteiden vaihtoon. Diabetesliittohan on jo alun perin arvostellut tätä lakiesitystä sen valmisteluvaiheessa ja toivonut, että insuliinituotteet jätettäisiin vaihdon piiristä pois ainakin ensi vaiheessa.

Kiitos hallitukselle, että hallituksen esitystä on muokattu alkuperäisestä niin, että aiemmin suunnitellun kolmen kuukauden vaihtovälin sijaan nyt esitetään kuuden kuukauden vaihtoväliä biologisille lääkkeille, mikä nyt on erityisen tärkeää, jos ajatellaan herkkiä insuliinivalmisteita. Tämä apteekkivaihto kuitenkin koskisi hallituksen esityksen mukaan kaikkia biologisia lääkkeitä. Tosin insuliinien osalta tämä vaihto toteutettaisiin vaiheittain.

Ongelmana on kuitenkin se, että potilasturvallisuuden vaarantumisen uhka ei poistu tämän vaiheittaisen insuliinien apteekkivaihdon myötä. Vaikka insuliinien erityisluonne tässä esityksessä onkin tunnustettu, niin esimerkiksi Diabetesliitto pitää näitä muutoksia riittämättöminä. Pelkona on nimenomaan se, että pitkä- ja lyhytvaikutteiset insuliinivalmisteet sekaantuvat, jolloin voi aiheutua välitön vaaratilanne. Se voi aiheuttaa suorastaan hengenvaaran potilaille. Ongelmana on se, että jos nämä lääkkeet toimivat erilaisella tekniikalla, niin varsinkin iäkkäämpien potilaiden voi olla vaikea oppia puolen vuoden välein uusia tekniikoita.

No, on hyvä, että tähän sisältyy lääkärin oikeus kieltää tämä valmisteen vaihto lääketieteellisistä ja hoidollisista syistä, koska tiettyyn lääkkeeseen tottuneen potilaan voi olla yksinkertaisesti vaikea luottaa uuteen lääkkeeseensä ja oppia myöskään uuden lääkkeen käyttöä. Mikäli potilas apteekissa asioidessaan kieltäisi vaihdon toiseen valmisteeseen ilman lääkärin vaihtokieltoa, niin hän sitten joutuisi maksamaan itse hintaeron edullisempaan, vaihtokelpoiseksi katsottuun valmisteeseen.

Todellakin toivon, että sosiaali- ja terveysvaliokunta huolellisesti vielä pohtii näitä näkökohtia ja kuulee myös Diabetesliittoa.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Myllykoski.

12.28 Jari Myllykoski vas: Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille esittelystä, jota seurasin tuolta etänä. Otan esille muutaman asian, joita tässä ei vielä ole tullut esille.

Tavallaan yhtenä asiana, jota nyt ei tämän lainsäädännön yhteydessä ole käsitelty mutta joka on tuotu esille kuitenkin, on se, että niin sanotusti pistoksen ottamisesta huolehtii ter-

Pöytäkirja PTK 138/2022 vp

veydenhoito, laitteiden käytön määrittelee Fimea, ja sitten määristä vastaavat apteekit. Olisin kysynyt ministeriltä: koska sen määrän ja piikityksen opettamisen tavallaan pitäisi olla käsi kädessä, niin kuinka se olisi mahdollista teettää sillä lailla, että kun siellä apteekeissa kuitenkin kysytään, että onko lääke teille tuttu, onko tämä ottaminen tuttua, niin sitä kynnystä voitaisiin kuitenkin siinä kohtaa vielä alentaa niin, että apteekki pystyisi ohjaamaan myös kliinisesti, jos ei nyt suoraan sitä pistoksen antamista, niin siten, että vielä enemmän tavallaan tuotaisiin elementtejä sinne apteekkiin siitä kokonaisuudesta, kuinka tätä lääketä otetaan?

Ja sitten tämmöisenä hypoteettisena kysymyksenä: kun koronan aikana saimme huomata, kuinka paljon tuli vastustusta ja erilaista disinformaatiota siitä, minkälaisia ovat tämmöisten proteiinilääkkeiden vaikutukset ja muut, niin ollaanko ministeriössä pohdittu sitä, että nyt varmasti voimme sitten informoida, että tämä on turvallista, ettei synny sellaista markkinointia, jolla koetetaan tämäkin sitten kääntää terveydenhuollon kannalta negatiiviseksi? — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Koponen, Ari.

12.30 Ari Koponen ps: Arvoisa puhemies! Tässä edustaja Räsänen ja sosiaali- ja terveysalan ammattilainen, edustaja Heinonen puhuivat hyvin edellä, ja en lähde näitä samoja asioita toistamaan enää mutta annan kyllä vahvan tukeni tälle ehdotukselle, että Diabetesliittoa kuultaisiin vielä tässä asiassa. Heillä on kumminkin tämän asian kaikki tieto ja taito, eli kuullaan heitä vielä.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Räsänen.

12.31 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Kiinnitän vielä huomion siihen, että tämä esitys liittyy siihen hallitusohjelmakirjaukseen, jossa säädetään hoivahenkilöstön sitovasta vähimmäismitoituksesta 0,7 ympärivuorokautisen hoivan yksikössä. Eli tässä on nyt yritys kerätä rahoitusta sille, että pystytään tuo vanhustenhoidon tärkeä mitoitus saavuttamaan. Tosin tässä tämän esityksen myötä voidaan arvioida, että taso tulee olemaan korkeintaan sitä 20 miljoonan euron luokkaa vuodessa. Kyllä itselläni on suuri huoli, että tämä rahoitus joka tapauksessa tulee jäämään vajaaksi, ja pidän myös ongelmallisena sitä, että hallitus rahoittaa tätä tavoitetta myös näillä Kela-korvauksien leikkauksilla, jotka entisestään aiheuttavat ruuhkaa julkiseen terveydenhuoltoon. Esimerkiksi fysioterapian Kela-korvaukset lopetetaan kokonaan samoin kuin sitten esimerkiksi silmälääkäri- ja gynecologipalveluiden, joita iäkkäämmät ihmiset, pienituloiset, naiset erityisesti tarvitsevat.

Tämä esitys on mielestäni lähtökohtaisesti kannatettava, kunhan huolehditaan siitä, että nämä vaihtokiellot myös oikeasti toimivat lääkärin ohjeistuksen mukaan ja että erityisesti nämä insuliinihoidon herkkytydet tässä yhteydessä huomioidaan.

Ministeri Sarkkinen, kun täällä nyt keskustellaan tästä lääkehuollosta, niin erittäin suuri huoli tällä hetkellä on ylipäänsä lääkkeiden saatavuus, ja siellä on esimerkiksi näitä diabeteslääkkeitä, joiden saatavuudessa on aivan huomattavia ongelmia. Pidän tätä vielä suurempana huolena ja ongelmana esimerkiksi diabetespotilaiden kannalta tällä hetkellä. Nyt tarvittaisiin kiireellisesti kyllä toimia siihen, että Suomen kaltaisessa yhteiskunnassa emme elä kehitysmääoloissa vaan että meillä niitä lääkkeitä, joita potilaat tarvitsevat, myös saataisiin käyttöön.

Pöytäkirja PTK 138/2022 vp

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Sarkkinen, kolme minuuttia.

12.33 Sosiaali- ja terveysministeri Hanna Sarkkinen: Arvoisa puhemies! Kiitoksia keskustelusta. Minusta on tosi tärkeää myös ihmisten huolen vähentämiseksi toistaa sitä viestiä, että biosimilaarit ovat yhtä tehokkaita, turvallisia ja laadukkaita kuin nämä alkuperäisvalmisteetkin, ja meillä on tämä arviointiprosessi, joka sen varmistaa, että näin todella on.

Insuliinin osalta erityistä huolta on liittynyt näihin antolaitteisiin ja pelkoa siitä, että ne menevät sekaisin, jos esimerkiksi molemmat antolaitteet vaihtuvat yhtä aikaa. Potilasturvallisuutta pyritään varmistamaan tässä tulevassa mallissa kolmivaiheisesti. Ensinnäkin Fimea arvioi ensin, että lääke on samantarvoinen, mutta myös, että antolaitte on riittävän samankaltainen. Sen jälkeen lääkäri voi määrätä vaihtokiellon lääketieteellisestä tai myös hoidollisesta syystä, jolloin tulee kysymykseen vaikka huoli siitä, pystyykö ihminen opettelemaan uuden antolaitteen käyttöä. Sen lisäksi vielä, kun sitä uutta antolaitetta opastetaan, jos näyttää siltä, että se ihminen ei kykene opettelemaan uutta antolaitetta, apteekin tulee olla yhteydessä lääkkeen määränneeseen lääkäriin, joka tämän vaihtokiellon sitten voi määrätä. Eli kolmivaiheinen potilasturvallisuutta varmistava prosessi on tähän luotu.

Todella, lausuntopalautteen pohjalta näihin huoliin vastaamiseksi, mitä erityisesti Diabetesliitto on nostanut esille, tämä vaihtoväli pidennettiin kolmesta kuukaudesta kuuteen kuukauteen ja tuli insuliineille tämä vaihteittainen vaihdon piiriin tuleminen kahden vuoden aikana, ja totta kai sosiaali- ja terveystieteiden täytyy osaltaan sitten arvioida esityksen sisältöä näiltäkin osin.

Mutta sen haluan myös todeta, että vaikka se vaihtoväli on kuusi kuukautta, niin sehän ei tarkoita, että aina kuuden kuukauden välein vaihtuu se valmiste, koska todennäköisesti aika usein silloin seuraavankin kuuden kuukauden kuluttua voi olla se sama valmiste sitä edullisinta. Kun tulee tämä uusi järjestelmä, niin se luo lääkeyrityksille myös insentiivin viedä ne hinnat lähelle pohjahintaa, jotta he säilyttävät markkinaosuutta, eli todennäköisesti niitä vaihtoja ei tule aina kuuden kuukauden välein tapahtumaan. Tietenkin se on mahdollista, jos siellä tosi kova kilpailu koko ajan käy, mutta todennäköisesti ei niin tiheää vaihtoväliä käytännössä tulla näkemään.

Terveystieteiden ja apteekkien väliseen työnjakoon ei tosiaan tule muutoksia, mutta toki tämä antolaitteiden käytön opastus vaatii myös siellä apteekeissa jonkun verran koulutusta ja ehkä myös lisää työtä.

Totean sitten tästä yleisesti, että nämä biologiset lääkkeet ovat tosiaan kalliita lääkkeitä ja niiden osuus lääkekustannuksista on kasvanut todella paljon ja se tulee todennäköisesti myös kasvamaan jatkossa, joten on tärkeää, että me hyödynnetään kilpailua siellä, missä sitä on, ja pyritään julkisten varojen kustannustehokkaaseen käyttöön myös lääkekustannuksista puhuttaessa totta kai potilasturvallisuus varmistuen. On todella tärkeää viestiä ihmisille tästä muutoksesta huolellisesti, niin että vaikka muutoksia tulee, huoli olisi mahdollisimman pieni ja potilasturvallisuudesta pyritään kantamaan huolta.

Sitten tästä saatavuudesta totean, että se on tosi tärkeä ja iso keskustelu, jolle toivon joskus löytyvän tässä salissa aikaa. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveystieteiden valiokuntaan.

Pöytäkirja PTK 138/2022 vp

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi lääketieteellisestä tutkimuksesta annetun lain ja lääketieteellisestä tutkimuksesta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta sekä niihin liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 316/2022 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

6. Lakialoite laeiksi tutkimus- ja kehittämistoiminnan menoihin perustuvista lisävähennyksistä verotuksessa ja verontilityslain 12 ja 12 f §:n ja tuloverolain 124 ja 124 b §:n muuttamisesta sekä niihin liittyviksi laeiksi

Lakialoite LA 69/2022 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 35/2022 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Matti Vanhanen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 35/2022 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Yleiskeskustelu, edustaja Viitanen.

Keskustelu

12.37 Pia Viitanen sd (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esittelen tässä valiokunnan kannan tähän. Kyseessä on kansanedustajien lakialoite, joka koskee tutkimus- ja kehittämistoiminnan menoihin suunnattua lisävähennystä. Tässä on taustalla tosiaan hyvin pitkälti hallituksen esitysluonnos, jota valmisteltiin valtiovarainministeriössä ja joka sitten ei kuitenkaan tänne eduskuntaan asti edennyt.

Tämän esityksen sisältö on pääosin sellainen, että tämä ylimääräinen lisävähennys sisältäisi yleisen osan, joka siis olisi enimmäismäärältään 500 000 ja jonka alaraja olisi 5 000 euroa, ja tässä olisi osana myös tällainen ylimääräinen lisävähennys, jossa sitten nimenomaan tämä vähennyksen määrä perustuisi siihen, kuinka paljon tutkimus- ja kehittämistoiminta lisääntyy. Myös tämän ylimääräisen osuuden enimmäismäärä olisi 500 000, mutta alarajaa sillä ei olisi. Ja tarkoitus on, että tämä lakiesitys tulisi voimaan jo ensi vuoden alussa.

Samalla tässä lakiesityksessä on mukana myös kuntien yhteisöveron jako-osuuksien muutokset, minkä seurauksena tässä tehtäisiin tämä verotulojen muutosten kompensointi kunnille yhteisöveron jako-osuuksia muuttamalla, ja sitä kautta tämä lakialoite tekisi hyödyttömäksi sitten myös hallituksen aiemman esityksen näistä jako-osuuksien muutoksista. Eli tässä yhteydessä asialistan seuraava pykälä, joka koskee verontilityslakia, jäisi sitten hylättäväksi tässä eduskunnan istunnossa — eli tässä on selitys: tämä lakialoite sisältää jo tämän yhteisöveron jako-osuuden muutoksen kaiken kaikkiaan.

Asiantuntijakuulemisissa pidettiin yleisesti ottaen tätä aloitetta oikein hyvänä mutta esitettiin joitain kriittisiä huomioita. Nämä kriittiset huomiot liittyivät muun muassa kysymykseen siitä, kohdistuuko tätä kautta tuleva verovähennys nimenomaan uuteen toimin-

Pöytäkirja PTK 138/2022 vp

taan vai onko se sitten apu vain sille tutkimus- ja kehittämistoiminnalle, joka tapahtuisi joka tapauksessa huolimatta tästä vähennysmahdollisuudesta.

Osa piti hyvin tärkeänä tätä elementtiä, joka on tämä ylimääräinen lisävähennys, joka perustuu siis siihen, että tutkimus- ja kehittämistoiminta nimenomaan lisääntyy edellisvuosista. Osa taas piti tätä yleistä elementtiä hyvin tärkeänä, koska myös yleisesti on tärkeää koko ajan panostaa tutkimus- ja kehittämistehtäviin.

Kaiken kaikkiaan hallinnollista keveyttä kehuttiin asiantuntijakuulemisessa. Tämä ei edellytä mitään hankesuunnitelmia eikä muita, ja siksi se on hallinnollisesti kevyt. Ja myöskin viimeaikaiset kansainväliset tutkimukset antavat vahvaa näyttöä siitä, että tämänkaltaiset kannustuselementit ovat toimivia, mikä myöskin mainittiin asiantuntijakuulemisessa hyvänä puolena tässä esityksessä.

Kaiken kaikkiaan eräänä ongelmana nähtiin se, että tämä osuus, joka kannustaa nimenomaan tutkimus- ja kehittämistoiminnan lisäämiseen, saattaa mahdollisesti antaa aihetta tietynlaiseen verosuunnitteluun, jossa jaksotetaan menoja eri vuosille. Sitä pidettiin jonkin verran kriittisenä elementtinä tässä.

Puhemies! Se huomattakoon, että sekä Verohallinto että valtiovarainministeriö pitivät tätä esitystä hyvinkin nopealla tahdilla tulevana ja esittivät sitä, että tätä voimaantuloa lykättäisiin vuodella, mutta toisaalta suuri osa asiantuntijoista piti hyvin tärkeänä, että tämä tulisi voimaan nyt heti, jotta sitten mahdollisimman nopeasti tämä voisi vaikuttaa siihen, että näitä tutkimus- ja kehittämistoimintoja lisätään. Ja myös valiokunta osaltaan näkee, että on syytä saattaa tämä voimaan tulevaksi jo ensi vuoden alussa.

Eli valiokunta pitää tärkeänä tätä tavoitetta kannustaa tutkimus- ja kehittämistoimintaan. Valiokunta niin ikään pitää tavoitteena tätä Suomen yleistä tavoitetta siitä, että tutkimus- ja kehittämismenot nostettaisiin neljään prosenttiin bruttokansantuotteesta vuoteen 2030 mennessä, ja nähdään, että tämä aloite, tämä esitys, on osa tätä isoa, tärkeää tavoitetta.

On tietenkin poikkeuksellista, että näinkin iso asia etenee — ja ylipäätään asia etenee — kansanedustajien aloitteen myötä, mutta tässä tapauksessa valiokunnassakin toteamme, että tämä on kuitenkin hyvin pitkälle se hallituksen esitys, johon on tehty kovinkin syvälle menevä valmistelu. Siinä ovat olleet mukana perustelut ja kaikki, ja ne perustelut ovat sitten niin ikään tässä lakialoitteessa mukana. Eli tämä on hyvin pitkälle sama esitys lakialoitteen kautta kuin oli jo tämä viimeistelty hallituksen esitys.

Eli tällä tavalla valiokunta suhtautuu, puhemies, tähän hyvin myönteisesti ja esittää sitten, että jo ensi vuoden alusta tämä lisävähennys saatettaisiin voimaan. Olemme kuitenkin huomioineet tämän kritiikin, joka tulee aikatauluun liittyen, ja toteamme kaiken kaikkiaan, että tätä on tärkeää seurata ja samoin on tärkeää, että ohjeistusta tähän sitten tulee, koska tämä voi olla aluksi kovinkin tulkinnanvaraista, eli Verohallinnon ohjeet tulevat olemaan hyvin tärkeitä. Ja tietenkin yleisesti ottaen toteamme, että on syytä seurata sitten tämän vaikutuksia ja tarvittaessa voitava myös tehdä muutoksia, mutta toisaalta korostamme myös sitä, että on tärkeää, että on ennakoitavuutta ja sitä kautta sitten muutoksia tapahtuu vain, jos ne ovat välttämättömiä. — Kiitoksia.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Hyrkkö.

12.44 Saara Hyrkkö vihr: Arvoisa puhemies! Panostukset tutkimukseen, kehitykseen ja innovaatioihin ovat elinehto Suomen tulevalle menestykselle. On historiallisen hienoa, että

Pöytäkirja PTK 138/2022 vp

tästä on löytynyt parlamentaarinen, kaikkien puolueiden jakama yhteisymmärrys. Kiitos parlamentaariselle tki-työryhmälle sujuvasta yhteistyöstä tämän lakialoitteemme laatimisessa ja myöskin valtiovarainvaliokunnalle yksimielisestä tuesta asialle.

Tämän tki-verovähennyksen lisäksi tänään on myös käsittelyssä toinen iso osa tätä tki-ratkaisua eli tki-rahoituslaki, jonka myötä me sitoudutaan kohdentamaan tulevana vuosina merkittäviä summia julkista rahaa tki-toimintaan, ja samalla tietysti edellytetään, että myös se yksityinen raha saadaan entistä pontevammin liikkeelle. Olen ihan luottavainen, että elinkeinoelämä ja muut tki-toimijat ovat vahvasti sitoutuneina tähän yhteiseen tavoitteeseen, mutta sen varmistamisessa tämä tki-vähennys toivon mukaan tekee myöskin oman osansa. Viesti on minusta selvä: me halutaan kannustaa tekemään ja ennen kaikkea kasvatamaan yritysten t&k-toimintaa verrattuna nykyiseen.

Jotta näistä panostuksista saadaan toivotut tulokset irti, ne julkiset rahat täytyy tietysti myös kohdentaa viisaasti ja instrumenttien täytyy olla kohdallaan. Kuten edustaja Viitanen totesi, tätäkin työkalua täytyy tarkkaan seurata ja arvioida, tarvittaessa päivittää. Meillä julkisella sektorilla on erityinen tehtävä varmistaa, että puitteet tki-toiminnalle — sääntely, ohjaus, kannustimet, regulaatio — ovat ajan tasalla, ja toisaalta, että resursseja riittää sinne, minne niitä ei markkinamekanismin kanssa ohjautuisi muuten. Ihan keskeistä on varmistaa laadukkaan koulutuksen ja perustutkimuksen toteutuminen ja malttaa säilyttää tämä kurssi tki-politiikassa, vaikka mitään pikavoittoja tällä saralla ei olekaan saatavilla.

Arvoisa puhemies! Taloutta on hoidettava vastuullisesti ympäristön asettamien raamien puitteissa väestön ikääntymisen paineiden keskellä ja ymmärtäen, että myöskin koulutus on työllisyyden ja talouden vankin tukipilari. Tki-toiminta on äivan avain myöskin näissä meidän ihmiskunnan ja meidän yhteiskunnan isoissa kysymyksissä tarjoten niihin ratkaisuja. Samaan aikaan tki-asioista on mahdotonta puhua puhumatta koulutuksesta ja osaamisesta, nimittäin ilman osaajia ei synny tutkimusta tai innovaatioita. Rahaa tarvitaan, mutta se rahakaan ei auta, jos ei ole osaajia, ja siksi julkisen vallan tärkeä vastuu onkin varmistaa, että nuoret pysyvät yhteiskunnan kerkassa mukana, että uusia osaajia koulutetaan suomalaisessa koulutusjärjestelmässä, että myöskin jo työelämässä olevien osaamisesta pidetään huolta ja sitä päivitetään maailman muutosten keskellä ja toisaalta, että Suomen ovet pysyvät auki myöskin kansainvälisille osaajille — eikä muuten riitä, että se ovi on rakosellaan: meidän täytyy todella tehdä töitä, että tänne halutaan tulla.

Asiat täytyy laittaa myös tärkeysjärjestykseen. Me kaikki tiedetään, että yritystukien karsiminen on valtavan vaikea tehtävä, mutta on kuitenkin selvää, että aika on ajanut ohi monista nykyisistä, tehottomista, jopa haitallisista yritystuista, ja on aika kääntää kurssia kohti näitä uutta luovia uudistavia tukia, joista tämä tki-verovähennys on minusta hyvä esimerkki.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Saramo.

12.48 Jussi Saramo vas: Kiitos, arvoisa puhemies! Tässä on taustalla tämä parlamentaarinen kompromissi, ja vasemmistoliitto on sen takana ollut. Kannatamme tki-panosten lisäämistä ja olemme osaltamme siksi yhdessä kaikki tässä olleet mukana, mutta uskallan silti kritisoida tätä mallia, joka ei ollut osa sitä parlamentaarista sopua.

Tässä toinen puolisko, toisin kuin tässä edustaja Hyrkkö totesi, on todettu toimimattomaksi jo niinkin vähän aikaa kuin alle kymmenen vuotta sitten. Tämä oli Suomessa käytössä, ja silloin kaikki puolueet, kokoomus mukaan lukien, olivat sitä mieltä, että tämän te-

Pöytäkirja PTK 138/2022 vp

hottomampaa yritystukea on vaikea löytää. Eli tässä nyt otetaan askelia taaksepäin ja tehdään jotain sellaista, josta tiedetään jo etukäteen, ettei se toimi. No, meidän ryhmä ei sen takia tätä osuutta tästä kuitannut. Niin kuin tiedetään, kaikki puolueet ovat aina sitä mieltä, että tehottomia yritystukia pitää karsia, mutta siinä vaiheessa kun kysytään, mitkä ovat tehottomia, usein sormi menee suuhun. Nyt kun tässä olisi esimerkki sellaisesta, mennäänkin väärään suuntaan.

No, edustaja Hyrkkö tässä totesi, että yrityksiltä pitää edellyttää nyt toimia, mutta valitettavasti tämä toinen puolisko tästä tulee niin kuin manulle illallinen näille yrityksille, ja tietysti myös osa yrityksistä varmaan alkaa tehdä sitä verosuunnittelua, niin kuin aiemmin kävi, kun tätä kokeiltiin silloin Kataisen hallituksen aikana. Sen takia tämä olisi ollut tärkeätä kytkeä, niin kuin hallituksessakin tämä oli kytketty, pakettiin osana laajempaa kokonaisuutta veromuutoksia. Siellä oli esimerkiksi arvonnousuvero, jolla sitten omalta osaltaan olisi vähennetty verosuunnittelua, ja nyt kun se toinen puoli on otettu sieltä pois, on tosi vaikea olla tämän takana. Mutta koska tässä nyt eduskunnan suuri enemmistö on kytkenyt tämän niin, että voidaan tehdä tällaisia toimenpiteitä, jotta voidaan tehdä myös niitä hyviä toimenpiteitä, niin varmaan tämä nyt näin menee.

Toivotaan, että tässä kahdeksan—kymmenen vuoden aikana on tapahtunut jotain kummallista, niin että tämä toinen puolisko tästä paketista alkaisikin toimia, vastoin kaikkia odotuksia, ja sen takia on varmaan hyvä seurata, niin että jos tässä sitten ihme tapahtuu, tätä yritystukea ei poisteta. Itse oletan, että tämä on kyllä sitten aika pian tulevaisuuden leikkauslistoilla, koska ei ole mitään syytä olettaa, että tämä toimisi poikkeavasti sen suhteen kuin se aiemmin oli. — Kiitoksia.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Zyskowicz.

12.50 Ben Zyskowicz kok: Kiitos, herra puhemies! Alkuun pitää olla edustaja Saramon kanssa samaa mieltä suhtautumisesta yritystukiin. Me kaikki tässä salissa laidasta laitaan haluamme vähentää yritystukia ja erityisesti ympäristölle haitallisia yritystukia, mutta käytännön ratkaisut tässä suhteessa ovat osoittautuneet hyvin hankaliksi. Muistanpa hyvin, kun viime vaalikaudella Sipilän hallituksen aikana oppositiossa olleet vihreät ilmoittivat, että ympäristölle haitallisia yritystukia oli muistaakseni miljardimäärin, olisiko ollut noin pari miljardia euroa. Nyt kun vihreät ovat olleet hallituksessa kohta neljä vuotta, olisi voinut kuvitella, että näitä ympäristölle haitallisia miljardiyritystukia olisi sitten leikattu. Käytännössä niitä ei kuitenkaan ole sillä tavoin löytynyt.

Herra puhemies! Itse tästä asiasta: Tämä tutkimus- ja kehittämistoiminnan lisävähennys uhkasi, niin kuin tiedämme, jäädä hallituspuolueiden välisten kiistojen oheisvahingoksi, eli kun vasemmistoliitto hallituksessa ei saanut eteenpäin eräitä sen mielestä tärkeitä veronkiristyksiä, sitten vasemmistoliitto esti hallitusta antamasta eduskunnalle tämän nyt puheena olevan esityksen tai itse asiassa asian. Onneksi tästä oli olemassa laaja parlamentaarinen yhteisymmärrys, joka oli syntynyt edustaja Matias Mäkysen johtamassa työryhmässä, ja niinpä sitten hallituksen jouduttua äkkijarruttamaan tämän asian kohdalla täällä eduskunnassa kokoomuksen eduskuntaryhmä puheenjohtajansa Kai Mykkäsen johdolla jätti tästä asiasta lakialoitteen, ja tämä liike johti hyvin nopeasti siihen, että laajalla yhteisymmärryksellä Matias Mäkysen johdolla tehtiin tämä nyt käsittelyssä oleva esitys, joka on hyvin lähellä sitä, mitä hallitus oli aikonut antaa, ja hyvin lähellä sitä, mitä edustaja Mykkänen omassa aloitteessaan esitti.

Pöytäkirja PTK 138/2022 vp

Minusta on hyvä, että tässä edetään. Jos sitten ilmenee, että tässä on jotain sellaista ilmaa, mihin edustaja Saramo puheenvuorossaan viittasi, varmasti asiaan on hyvä aikanaan palata.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Holopainen, Mari.

12.53 Mari Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Tällä kaudella on yhteisesti vihdoinkin tunnustettu ja tunnistettu, että tki-panostukset ovat välttämättömiä Suomen tulevaisuuden ja talouden kannalta. Valitettavasti vielä näkyy joko—tai-ajattelua siinä, onko yritysten tki-toiminta tärkeää vai yliopistojen, ja olisi tärkeää tunnistaa, että kyllä me näitä molempia tarvitaan.

Tki-panostukset myös korkeakoulujen perusrahoitukseen ovat välttämättömiä. Vihdoinkin on ymmärretty, että finanssikriisistä alkanut tieteen ja tutkimuksen näivettäminen surkastuttaa koko suomalaista yhteiskuntaa. Tässä ajattelutavan muutoksessa tki-panostukset nähdään tulevaisuusinvestointeina, joille on lupa odottaa tuottoa tulevaisuudessa.

Samalla käydään keskustelua tuotoista kohti kaupallistettavia innovaatioita. Tämä on kuitenkin vain yksi näkökulma tki-toimintaan. Tki-toimintaa ei voi erottaa korkeimmasta koulutuksesta, joka perustuu tutkimukseen. Samat tieteen tekijät tutkivat ja opettavat. Suomalaisissa korkeakouluissa koulutetaan yli 60 000 asiantuntijaa vuosittain yhteiskunnan kaikille sektoreille, ja tämä puoli tki-toiminnasta jää liian usein huomaamatta. Tutkimuksen ja koulutuksen kytköksen vuoksi on oleellista, että yhteisesti sovittuja tki-lisäpanostuksia ohjataan siis myös korkeakoulujen perusrahoitukseen, vaikka tänään keskitymme erityisesti tki-verovähennykseen.

Korkeakoulujen tki-toiminnan menot kasvoivat viime vuonna vain 1,7 prosenttia. Käytännössä yliopistojen perusvoimavaroista palkattava tutkimushenkilöstö on professoreita, jotka vastaavat rahoituksen hakemisesta tutkimusryhmälleen. Muut tutkijat hakevat rahoitusta itselleen joko henkilökohtaisesti tai osana tutkimusryhmää. Menestyminen kilpailuissa rahoitushauissa on monelle konkreettisesti edellytys uran jatkumiselle, sillä rahoitusta jättäminen merkitsee usein myös työsuhteen päättymistä. Rahoituksen lisäämisen yhteydessä on välttämätöntä kiinnittää huomiota tutkijanuran veto- ja pitovoimaan. Tutkijanurien ennakoitavuutta on kyettävä lisäämään ja jatkuvaa rahoituksen hakemisen painetta vähentämään myöskin vakinaistamalla työsuhteita ja huolehtimalla kilpailukykyisistä palkoista.

Korkeakoulujen kouluttamia asiantuntijoita ja tutkijoita tarvitaan yhteiskunnan joka sektorilla. Panostuksia lisättäessä on huolehdittava siitä, että on myös osaajia tekemään tärkeää tki-työtä. Siksi suunnitelmat nostaa koulutustaso 50 prosenttiin tai jopa enempään ikäluokasta vuoteen 2030-luvun mennessä edellyttää uusien aloituspaikkojen rahoittamista täysimääräisesti. Koulutustason nosto on hyvä tavoite, mutta ilman rahoitusta se on tyhjää sanahelinää. Siksi tällä eduskuntakaudella sovittu tki-sitoumus ja sitä seurannut rahoituslaki ovat tärkeitä saavutuksia, ja osana tätä yhteistä sitoumusta päätettiin tehdä tki-verovähennys. Täällä on käyty keskustelua siitä, onko tki-verovähennys kannattava toimi, onko se tehokas toimi. No, jos verrataan yritystukiin yleisesti, niin tällä tietenkin ohjataan panostuksia siihen uutta luovaan toimintaan, joten siinä mielessä voidaan ajatella, että tämä osuu oikeaan.

On äärimmäisen tärkeää myös, että eduskuntapuolueet halusivat pitää kiinni siitä, mitä on yhteisesti sovittu. On myös niin, että tki-tavoitteita ei ole mahdollista saavuttaa ilman

Pöytäkirja PTK 138/2022 vp

yri­tysten panosta, mutta on myös niin, että niitä ei ole mahdol­lista saavuttaa ilman inves­toin­teja meidän korkeakoulusektoriin. Nämä kulkevat käsi kädessä: ne osaavat ihmiset perustavat yrityksiä. Ei ole mitään raja-aitoja, joita voitaisiin vetää korkeakoulujen ja yritysten välille. Korkeakoulut kouluttavat osaajia, jotka perustavat yrityksiä, esimerkiksi startupeja.

Meidän on tunnistettava, että suomalaisen talouden tulee pohjautua yhä vahvemmin osaamiseen ja monipuoliseen elinkeinorakenteeseen, koska se on se meidän valttikorttimme täällä. On huolestuttavaa, että esimerkiksi Pisa-tutkimuksissa olemme jääneet jälkeen muutamista verrokkimaista ja nämä tulokset ovat olleet laskevia, vaikka ne vielä kohtuullisia ovatkin. Toivon, että kaikkien eduskuntapuolueiden sitoumus osaamiseen, koulutukseen, tutkimukseen säilyy tästä eteenpäin.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Junnila.

12.59 Vilhelm Junnila ps: Arvoisa puhemies! Valtiovarainvaliokunta yhtyi ministeriön näkemykseen, että kyseessä ei ole kielletty valtiontuki. Pidän hyvänä, että lakiesitykseen on myös kirjattu käytännön esimerkki siitä, miten yhdistelmä­vä­hennystä voidaan käyttää. Tämähän on kansanedustajien yhteinen aloite, jonka olen itsekin allekirjoittanut.

Elinkeino­toiminnan ja maatalouden tulosta tehtävän tutkimus- ja kehittämistoiminnan yleisen lisä­vä­hennyksen määrä olisi 50 prosenttia tki-toimintaan liittyvistä palkka- ja ostopalvelumenoista, yleisen lisä­vä­hennyksen enimmäismäärä 500 000 ja alaraja 5 000. Verovelvollinen voisi saada hyväkseen tutkimus- ja kehittämistoiminnan määrän lisääntymiseen perustuvan 45 prosentin tki-toiminnan ylimääräisen lisä­vä­hennyksen, jos verovelvollisen tekemän tki-toiminnan määrä on lisääntynyt verrattuna edelliseen verovuoteen. Myös tämän ylimääräisen lisä­vä­hennyksen enimmäismäärä olisi 500 000 euroa, mutta ylimääräiselle lisä­vä­hennykselle ei olisi alarajaa. Lakia sovellettaisiinkin rinnakkain voimassa olevan tki-toiminnan lisä­vä­hennyksestä verovuosina 21—27 annetun lain sää­dösten kanssa. Tämä tarkoittaa sitä, että yleistä lisä­vä­hennystä ei saisi samoista menoista, joiden perusteella on jo vaadittu toisen lain mukainen lisä­vä­hennys.

Tätä lakia sovelletaan ensimmäisen kerran siis ensi vuonna toimitettavassa verotuksessa, mutta kuitenkin tämän ylimääräisen lisä­vä­hennyksen osalta sitä sovelletaan vasta vuonna 24 toimitettavassa verotuksessa. Keskustelua oli myös vuodesta 25, mutta ainakin itse pidän esitykseen tullutta aikataulua perusteltuna. Eroavaisuus tähän aikatauluun tulee, koska vähennystä voidaan soveltaa vain takautuvasti, kuten verotuksessa pääsääntöisesti menetellään.

Arvoisa puhemies! Tämän esityksen vuoksi hallituksen seuraava, kohdassa 7 oleva esitys hylätään. Valiokunnan mietinnössä mainitaankin, että esitys hylätään tarpeettomana. Rohkaisenkin hallitusta asettumaan hylkäyksen kannalle myös muissa usein kiistanalaisissa lakiesityksissä. Kuten todettua, kannatamme tämän lakialoitteen hyväksymistä ja hallituksen esityksen hylkäämistä. Voisin luetella useitakin tarpeettomia esityksiä, jotka myös olisi viisasta hylätä mahdollisimman pikaisesti. Edustaja Mäkynen, Jukka tässä vieressä voinee yhden mainita. [Jukka Mäkynen: Translaki!]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Hyrkkö.

Pöytäkirja PTK 138/2022 vp

13.02 Saara Hyrkkö vihr: Arvoisa puhemies! Kuten edustaja Zyskowicz aiemmin kuvasi, yritystukien karsiminen ei todella ole mikään helppo homma. Jokaisella tuella on omat hyötyjänsä, ja tukien karsiminen herättää aina varsin rankkaakin vastustusta. Onpa niin, että kun tällä kaudella niitä sitten on karsittu — liian vaatimattomasti, jos minulta tai vihreiltä kysytään — niin on sitä vastustusta tainnut kuulua myöskin kokoomuksen riveistä. Toivon silti, että tulevalla hallituksella on rohkeutta edetä tehottomien ja pahimmillaan ympäristölle haitallistenkin tukien leikkaamisessa ja uudelleenkohdentamisessa uutta luovaan ja uudistavaan toimintaan.

Arvoisa puhemies! Poliitikassa usein saa enemmän aikaan, kun ei ole turhan tarkka siitä, kuka asiasta saa kunnian. Haluan kuitenkin tässä yhteydessä kiittää koko meidän parlamentaarisen työryhmän lisäksi puheenjohtaja, edustaja Matias Mäkystä sekä edustaja Mykkästä aktiivisuudesta ja avoimesta vuoropuhelusta, jotta voitiin yhdessä hakea nimenomaan sellaista ratkaisua, jolle saatiin laaja tuki, jonka takana koko parlamentaarinen ryhmä pystyy olemaan ja jolla mielestäni myöskin saavutetaan parhaiten niitä tavoitteita.

On hyvä, että päätettiin edetä nimenomaan hallituksen esitysluonnokseen pohjautuvan aloitteen pohjalta sitä jopa hieman parannellen. Siinä on painotettu tki-toiminnan lisäystä ja myöskin tätä kohdentumista on otettu huomioon. On selvää, ettei tämäkään varmasti täydellinen ole, mutta on se kyllä valovuosia parempi kuin ne lukemattomat muut yritystuet, joita tässä maassa vuodesta toiseen ylläpidetään.

Edustaja Saramo tuossa aiemmin kuvaili vasemmistoliiton tai ainakin osan vasemmistoryhmästä kipuilua tämän tki-verovähennyksen kanssa. Olin silti kuulevinani, että vastaesityksiä ei välttämättä olisi tulossa vasemmiston riveistä, mitä tietysti tervehdin ilolla.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Semi.

13.04 Matti Semi vas: Arvoisa puhemies! Kiinnitin huomiota yleisesti tähän tki-panostukseen ja siihen, miten sitä rahaa käytetään: sijoitetaanko sitä yliopistoihin vai yrityksiin. Minusta tärkein asia, mitä pitäisi näissä asioissa huomioida, on ennen kaikkea se, että kehitetään yliopistojen ja yritysten välistä yhteistyötä niin, että se tuotannon kasvu ja tehokkuuden ja työllisyyden parantaminen olisi siellä päämääränä, se, millä Suomen hyvinvointia kasvatetaan eteenpäin.

Jäin miettimään sitä, kun tästä mallista puhutaan, että siinä ei saisi olla niitä elementtejä, millä yritykset ottaisivat vain verovähennysoikeuden, vaan sen tuotannon kasvun pitäisi näkyä paljon muussakin toiminnassa kuin pelkästään siinä, että päästään pikkasen veroja kiertämään. Minusta olisi hyvä, että saataisiin rakennettua semmoinen malli, millä parannetaan työllisyyttä ja tehokkuutta, ja se olisi hyvä peruste tälle tuelle, mitä annetaan sitten tki-toiminnassa. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Holopainen, Mari.

13.05 Mari Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Kokoomuksen edustaja otti tässä kantaa yritystukiin ja siihen, että niitä on karsittu liian vähän. Jos nyt palataan lokakuun alkuun, joka oli siis ihan hetki sitten, kokoomushan teki esityksen siitä, että koneyrityksien polttoainetukea myönnetään liian vähän. Hallitushan teki tähän esityksen, mutta kokoomuksen mielestä olisi vielä avokätisemmin pitänyt jakaa tätä yritystukea. Kysehän on nimenomaan sellaisesta tuesta, joka tämän hallituksen esittämän summan ylittävänä olisi ol-

Pöytäkirja PTK 138/2022 vp

lut jo melko kyseenalainen, jos ajattelee tätä tukikokonaisuutta ja sitä, mitä tukea nyt moni muukin yritys tällä hetkellä kaipaa.

Kyllä näkisin, että kokoomuksella on aika paljon itsellään perattavaa siinä, miten erilaisista yritystuista päästään eroon ja miten erityisesti saadaan ohjattua ne valtion panostukset uudistamaan toimintaan ja siihen, että Suomi katsoo myös niitä tulevia elinkeinoja, joita syntyy ja joita voidaan kehittää. Meillä on esimerkiksi nyt ihan lupaavaa avaruusteknologian tutkimus- ja yritystoimintaa, ja sitäkin ei olisi olemassa ilman panostuksia korkeakouluihin ja yliopistoihin. Täytyisi katsoa, missä meidän elinkeinorakenne on todennäköisesti kymmenen vuoden päästä, ja myöskin uskaltaa tehdä tietyllä lailla muutosta siihen tulevaan, koska vain niin me pärjäämme kansakuntana, että olemme edelläkävijöitä usealla alalla.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Zyskowicz.

13.06 Ben Zyskowicz kok: Arvoisa herra puheenjohtaja! Edustaja Holopaisen puheenvuoron johdosta totean vain, että kokoomuksella on varmasti tässäkin asiassa peiliin katsomisen paikka. Pointtini oli vain se, että viime vaalikaudella, kun Sipilän hallitus hallitsi ja joutui tekemään hyvin ikäviä säästöpäätöksiä, vihreät aina kertoivat, että miksi ei puututa niihin ympäristölle haitallisiin yritystukiin, joita vihreiden mukaan, ellen väärin muista, oli jopa kahden miljardin euron edestä. Ja tämän vuoksi halusin vain nyt tässä keskustelussa tuoda esiin sen, että nyt kun vihreät ovat olleet siellä vallan kahvassa, niin eipä niihin miljardien ympäristölle haitallisiin tukiin ole näköjään vieläkaan pystytty puuttumaan.

Puhemies Matti Vanhanen: Huomautan, että puhemies on yhä puhemies, ei puheenjohtaja.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi lakialoitteeseen LA 69/2022 vp sisältyvien 1.—5. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi verontilityslain 12 ja 12 f §:n ja tuloverolain 124 ja 124 b §:n muuttamisesta ja niihin liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 257/2022 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 36/2022 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Matti Vanhanen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 36/2022 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Yleiskeskustelu, edustaja Viitanen.

Keskustelu

13.08 Pia Viitanen sd (esittelypuheenvuoro): Oikeastaan, puhemies, jo edellisessä pykälässä kerroin syyn, miksi tämä esitys esitetään hylättäväksi. Se esitetään toden totta hylät-

Pöytäkirja PTK 138/2022 vp

täväksi, mikä on tietenkin aika harvinaista, että näin tapahtuu, mutta syy siinä on se, että kaikki nämä esitykset, mitä tämä hallituksen esitys sisältää — kyseessä on siis nimenomaan ovat nämä jako-osuuksien muutokset yhteisöverossa, joilla kompensoidaan kunnille verotulomenetyksiä — tulevat hyväksytyiksi jo lakialoitteen kautta. Eli tässä on se syy, miksi tämä esitys hylätään — ei niinkään se, mitä kuulumme viime pykälän osalta, että se olisi tarpeeton. Ei se ole ollenkaan tarpeeton. On hyvin tärkeää kunnille, että kompensoidaan ne menetykset, mitä hallitus omilla lakiesityksillään aiheuttaa. Tämä on periaate, joka on ollut koko ajan, ja niin tulee ollakin. Mielestäni se on aivan oikein, mutta tosiaan tässä yhteydessä tätä lakia ei enää tarvita, kun nämä säännökset siirtyvät toisaalle.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta yhtyi valiokunnan ehdotukseen hallituksen esitykseen HE 257/2022 vp sisältyvien 1.—4. lakiehdotuksen hylkäämisestä. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kansainvälisen avun antamista ja pyytämistä koskevasta päätöksenteosta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 193/2022 vp

Valiokunnan mietintö UaVM 12/2022 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 193/2022 vp sisältyvien 1.–11. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi liikuntalain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 259/2022 vp

Valiokunnan mietintö SiVM 20/2022 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Matti Vanhanen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö SiVM 20/2022 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Yleiskeskustelu, edustaja Elomaa.

Keskustelu

13.10 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Tämän liikuntalakia koskevan esityksen tarkoituksena on tarkentaa ja selkiyttää laissa olevaa käsitteistöä sekä tiettyjen toimijoiden tehtäviä vastaamaan vallitsevaa nykytilaa. Erityisesti huippu-urheilun määritelmän sekä tavoitteiden kirjaamiseen liittyvät päivitykset ovat esityksen keskeisiä muutoksia. Juuri huippu-urheiluun liittyvät muutokset ovatkin olennainen syy tämän esityksen laatimisen taustalla.

Muutama vuosi sitten asetettu Lauri Tarastin vetämä selvitys kartoitti erillisen huippu-urheilulain tarpeellisuutta hahmottelemalla sen potentiaalisia hyötyjä ja haittoja. Selvitys päättyi siihen johtotulokseen ja johtopäätökseen, ettei erilliselle huippu-urheilulaille olisi

Pöytäkirja PTK 138/2022 vp

tarvetta vallitsevissa olosuhteissa. Päätös vaikutti niin sanotusti selvältä peliltä, mutta siinä ehdotettiin täydennyksiä liikuntalakiin.

Esitys koskee myös valtion liikuntaneuvoston asemaa lausuntojen antajana. Esityksessä lupaillaan, ettei liikuntaneuvoston lausunnon antamismahdollisuuksia oltaisi kaventamassa. Liikuntaneuvoston asemaa ja merkitystä pitäisi mielestäni ennen pitkää vahvistaa. Olen ollut itse liikuntaneuvoston jäsenenä kohta 12 vuotta, ja pidän sitä hyvin tärkeänä elimenä.

Liikunta ja huippu-urheilu ovat väistämättä nivoutuneet toisiinsa, mutta on hyvä toki pohtia liikunnan ja huippu-urheilun lakikehityksiä ja -kehyksiä aika ajoin. Vastaavalla tavalla olisi myös tarkasteltava kriittisesti suomalaisen liikunta- ja urheilukentän toimijoiden rooleja, jotta päästäisiin parhaimpiin mahdollisiin tuloksiin niin arkisen kuntoilun kuin ammattiuurheilun osa-alueilla.

Kustannustehokkaiden toimien tavoittelun tuleekin olla keskeisimpiä tavoitteita lähitulevaisuudessa liikuntapolitiikan saralla. Liikuntalaki on käytännössä puitelaki. Onkin toinen keskustelun aihe, tulisiko sen tulevaisuudessa olla jotain aivan muuta. Kuntien vastuu liikuntapalveluiden moottorina ruohonjuuritasolla on aivan keskeinen. Liikuntalakiin kirjatut tavoitteet eivät toteudu ilman kuntien panostuksia. Kuntien liikuntaolosuhteissa on puolestaan valtavia eroja muun muassa käytettävien taloudellisten resurssien määrästä riippuen. Suomalaisten liikkumattomuus on valtaisa haaste, johon vastaaminen tulee olemaan entistä haastavampaa taloudellisen tilanteen heiketessä.

Arvoisa puhemies! Myös Veikkauksen tilanne on puhuttanut paljon liikuntapiireissä, ja paine ottaa liikunta pysyvästi osaksi valtion budjettia on suuri. Liikunta joutuu kamppailemaan entistä tiukemmin niukoista resursseista tulevina vuosina. Siksi olisi erityisen tärkeää saada nostettua liikunnan asemaa poliittisessa keskustelussa. Vaikka edistysaskelia on otettu muun muassa UKK-instituutin laadukkaan tutkimustyön seurauksena, tuntuu siltä, ettei tieto liikunnan potentiaalisesta terveysongelmien paisumisen ennaltaehkäisystä ole vieläkään saavuttanut kaikkia päättäjiä. Myös vahvat taloudelliset perusteet liikunnan edistämisen positiivisille vaikutuksille ovat jo olemassa. Nyt ne vain on markkinoitava, ja ne on myytävä päättäjille. Tähän meillä onkin liikunnasta kiinnostuneilla edustajilla sekä järjestöillä oikein hyvä mahdollisuus tulevien eduskuntavaalien alla. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Myllykoski.

13.14 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! Täytyy kiittää edustaja Elomaata käytetystä puheenvuorosta, sillä kyllä, asia, joka pitää huomioida politiikan tekemisessä ja päätöksissä vielä laajemmin, on se, että katsotaan, missä liikuntaa harjoitetaan ja kuinka se tehdään mahdolliseksi.

Itseäni jäi harmittamaan, että tällä eduskuntavaalikaudella emme saaneet maaliin lakia, joka olisi mahdollistanut kalastuksen ja metsästyksen lupamaksujen ja palveluiden niin sanotun virikesetelin ottamisen yrityksille, jotka olisivat voineet antaa henkilökunnalleen mahdollisuuksia harrastukseen. Esimerkiksi kalastuksen osalta on oikein tieteellistäkin tutkimusta, minkälainen vaikutus sillä on fyysisen ja mielenterveyden kannalta: positiivisia vaikutuksia. Kysymys ei siis olisi ollut rahojen lisäämisestä vaan mahdollisuuksien lisäämisestä, niin että henkilöstölle olisi annettu mahdollisuus harrastaa laajemmin ilman, että tästä olisi ollut juuri budjettivaikutuksia suuntaan tai toiseen. Periaatteessa se olisi ehkä mahdollistanut vielä enemmän pienten yritysten mahdollisuuksia toimia ja tuoda virikeseleitä esimerkiksi juuri vapaa-aikakalastuksen parissa oleviin pieniin yrityksiin, jos tämä

Pöytäkirja PTK 138/2022 vp

virikesetelimahdollisuus olisi mahdollistettu tällä hallituskaudella. Tiedän, että valtiovarainministeriö oli positiivisella kannalla ja myös ministeriö, että näin voitaisiin tehdä, mutta kalkkiviivoilla tämä sitten kaatui.

Mutta vielä kerran kiitoksia, edustaja Elomaa.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Semi.

13.16 Matti Semi vas: Kiitos, arvoisa puhemies! Minusta edustaja Elomaa piti erittäin hyvän liikuntapoliittisen puheenvuoron, ja itse jäin miettimään sitä, missä kaikessa meillä on kasvamisen varaa tässä liikunnan eteenpäin viemisessä. Ehkä tärkein asia, mikä pitää huomioida sieltä kotoa lähdettäessä ja koulutukseen mentäessä, on se, että liikunta tulee joka-päiväiseksi asiaksi, ja se, miten kannustetaan nuoria ja myös iäkkäitä ihmisiä liikkumaan, jotta ihmisten hyvinvointi kestää loppuelämänsäkin, niin että sen pystyy taittamaan hyvillä mielin, että ei tarvitse maata sängyssä, vaan pystyy oman kuntonsa pitämään semmoisena liikkuvana ja hyvänä asiana.

Minun mielestäni erittäin tärkeä kokonaisuus on näihin seuratoimintoihin satsaaminen, mitä tapahtuu näitten urheiluliittojen kautta. Mutta ymmärsin edustaja Elomaan viestistä, että ilmeisesti tämä hallinnon toimintamalli ja se, kuinka paljon me satsataan rahaa myös tähän liikunta- ja urheiluhallintoon, vaatisi uudelleentarkastelua, että se olisi tehokkaampaa ja sieltä saataisiin enemmän varoja nimenomaan kenttätöihin, mikä on erittäin tärkeää.

Sitten edellisen puhujan puheeseen metsästyksestä ja kalastuksesta: kyllähän se on liikuntaa viimeisen päälle. Itse asiaa harrastuksenani pitävänä tiedän, että ne ovat pitkiä päiviä, kun aamusta iltaan kulkee metsässä. Ei voi sanoa, että se ei olisi liikuntaa, vaan ennen kaikkea se on liikuntaa koko keholle ja siinä mitassa, missä ei ylläritetä suotta itseänsä vaan tehdään sitä jatkuvaa kunnon ylläpitoa sillä tavalla, että se on kestävä ja jatkuvaa, mistä saadaan parhaat tulokset myös työelämässä. — Kiitoksia.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 259/2022 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Euroopan unionin yhteisen kalastuspolitiikan kansallisesta täytäntöönpanosta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 205/2022 vp

Toimenpidealoite TPA 110/2022 vp

Valiokunnan mietintö MmVM 20/2022 vp

Toinen käsittely, ainoa käsittely

Puhemies Matti Vanhanen: Toiseen käsittelyyn ja ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Nyt voidaan toisessa käsittelyssä hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Lopuksi päätetään ainoassa käsittelyssä toimenpidealoitteesta. — Keskustelu, edustaja Myllykoski.

Pöytäkirja PTK 138/2022 vp

Keskustelu

13.19 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! Nyt käsittelyssä oleva hallituksen esitys EU:n kalastuspolitiikasta on mietinnön ja valiokunnan mielestä kuitenkin sellainen pohja, jolla voidaan edetä ja tämä muutos voidaan hyväksyä. Ehkä noin omana näkemyksenäni: Pitäisi olla vahvemmin koko kalastuspolitiikan osalta, varsinkin kun puhutaan ammattikalastuksesta, pitkäjänteisyyttä. Viimeksi ollaan tehty muutoksia 2017 tässä kiintiöjärjestelmässä, ja tämä on ehkä vähän liian nopeatempoista, että meillä tehdään näin nopeasti muutoksia, koska ammattikalastuksen harjoittaminen vaatii kuitenkin investointeja, ja niitten mahdollisuudet toteutua pitkäjänteisellä suunnitelmalla eivät ole tässä kokonaisuudessa onnistuneet kaikkein parhaiten.

Se, mikä tässä varmasti ansaitsee kritiikkiä, ovat sitten rysäkalastukseen tulevat uudet säätelet, joista toiminnanharjoittajat ovat osin olleet hyvinkin kriittisiä, ja varmasti seuraavissa puheenvuoroissa sitten saamme sisällöllisesti vielä täsmällisemmin kuulla, mikä siellä kaikkein eniten hiertää. On kyllä myönnettävä, että valiokunta joutui pitkäänkin pohtimaan, mitä tämän asian kanssa tehdään, ja asiantuntijoitte kuulemisen jälkeen kuitenkin päädyttiin seuraavaan näkemykseen: ”Valiokunta korostaa, että kiintiöjärjestelmän muutoksesta aiheutuvat menetykset käyttöoikeuksien siirtoja tehneille silakan rysäkalastajille tulee selvittää mahdollisimman nopeasti ja varmistaa näiden menetysten oikeudenmukainen korvaaminen kalastajille. Rysäkalastuksen käyttöoikeuksien ja kiintiöiden arvo tulee käytännössä laskemaan jo huomattavasti ennen vuoden 2026 loppua.” Ammattikalastajat ovat osin korostaneet, että näillä ostetuilla kiintiöillä on ollut kuitenkin pankkienkin luotonantoon oma vakuutensa, ja siinä kohtaa sanoisin, että tässä ollaan kiertäen omaisuuden suojauspiirissä. Kuinka toteutetaan se, että nyt poistuu se takuuarvo, mitä ollaan käytännössä itselle otettu toimen harjoittamiseksi? Mahdollisesti pankkien kanssa on sovittu, että lainoituksen osalta se heikentää tilannetta.

Mutta se, mikä tässä on hyvä, on se, että uusien ammattikalastajien pääsy kalastuksen ammattilaiseksi tällä kuitenkin mahdollistetaan paremmin jatkossa.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Elomaa.

13.22 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen esityksessä Euroopan yhteisestä kalastuspolitiikan kansallisesta täytäntöönpanosta on erittäin paljon hyvää, mutta kaikelta osaltaan se ei ole yhdenvertainen ja oikeudenmukainen. Aivan, nämä Saaristomeren silakan rysäkalastajat ovat olleet hyvin pahoillaan ja vastustavat tätä esitystä. Se on heille epäedullinen.

Käytin viime viikolla pitkän puheenvuoron niistä syistä, minkä takia se on epäedullinen rysäkalastajille Saaristomerellä. Muutamia pointteja voin tähänkin kohtaan ottaa, koska edustaja Myllykoski pyysi niitä. Se on niin, että uskoa tulevaisuuteen nuorilla rysäkalastajilla ei ole. Saaristomerellä on käynnissä neljä rysäkalastajien sukupolvenvaihdosta, jotka edustavat noin puolta koko rysäsilakkakiintiöstä. Kalastusta jatkavat nuoret kalastajat ovat luottaneet siihen, että myös kiintiöt saadaan siirrettyä heille. Aloittavat kalastajat tulevat hankkimaan kiintiön ostamalla sen nykyisiltä kiintiöiden haltijoilta. Rahoituksen saamiseksi pankista olisi luotava valtiontakausjärjestelmä, jota vastaan pankki voisi lainan myöntää kalastajien kiintiöitä vastaan. Myös rysäkalastajia on ministeriön mukaan haasteltu tähän, mutta Saaristomeren rysäkalastajat sanoivat, että heitä ei ole ollenkaan haasta-

Pöytäkirja PTK 138/2022 vp

teltu, eli sekin oli hyvin epämääräistä, keitä on ja keitä ei. He olisivat halunneet pitää tämän kiintiöjärjestelmän samanlaisena kuin se on aiemmin ollut.

Ja koska tämä on epäoikeudenmukainen Saaristomeren rysäkalastajille, niin valiokuntaryhmä perussuomalaisista teki vastalauseen, ja niinpä esitän sen tässä: teen perussuomalaisten valiokunnassa tekemän vastalauseen mukaisen esityksen. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Eli hylkäysesitystäkö tarkoittitte? [Ritva Elomaa: Kyllä!] — Kyllä. — Edustaja Mäkynen.

13.24 **Jukka Mäkynen ps:** Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Elomaan tekemää hylkäysesitystä. — Kiitos.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta annetun lain muuttamisesta sekä siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 220/2022 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 30/2022 vp

Toinen käsittely

Puhemies Matti Vanhanen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelu, edustaja Mäkynen, Jukka.

Keskustelu

13.25 **Jukka Mäkynen ps:** Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi lakia, joka koskee kansainvälistä suojelua, ihmiskaupan uhreja sekä henkilötietojen käsittelyä. Ihmiskauppa on ilmiönä äärimmäisen vakava, ja perussuomalaiset kannattavatkin toimenpiteitä, joilla siihen liittyvää rikollisuutta voidaan ehkäistä. Keskeiset muutokset koskisivat varsinaista tunnistautumista ja auttamisjärjestelmästä poistamista koskevaa sääntelyä.

Tämä nykyinen järjestelmä vaatii uudistusta, koska se on puutteellinen ja mahdollistaa väärinkäytökset, koska ulkomailla tapahtunut ihmiskaupparikkomus on vaikea todentaa pelkkien kertomusten pohjalta. Nykyistä järjestelmää käytetään hyväksi väylänä oleskeluluvan saamiseksi. Yleisimmät kansalaisuudet järjestelmän piiriin päässeillä ovat Somalia, Irak ja Afganistan. Lisäksi auttamisjärjestelmään on päässyt lukuisia vailla oleskeluoikeutta olevia.

Laki siis kaipaa uudistusta, mutta tässä uudessa esityksessä olevat uudistukset eivät korjaisi niitä puutteita tai epäkohtia lainkaan. Ne päinvastoin vaikeuttaisivat epäiltyjen rikosten selvittämistä ja epäiltyjen uhrien tunnistamista sekä heikentäisivät yhdenvertaisuutta sosiaali- ja terveyspalvelujen käyttäjien keskuudessa. Lain muutoskokonaisuus jäisi varsin irralliseksi, ja keskusrikospoliisin mukaan ihmiskaupan uhreille tarjottavat tukitoimet

Pöytäkirja PTK 138/2022 vp

saattaisivat lisätä sitä, että Suomi näyttäytyisi houkuttelevampana kohteena kuin esimerkiksi muut Pohjoismaat.

Asiantuntijalausuntojen mukaan nyt esitetyt muutokset tuovat auttamisjärjestelmään hyväksytyille erityisaseman perusteella etusijan sosiaali- ja terveyspalveluihin. Näin ei voi olla. Tämä lakiehdotus on valitettavasti taas yksi niistä lukemattomista ehdotuksista, joilla haitallista maahanmuuttoa edistetään.

Arvoisa puhemies! Edellä mainitun perusteella esitän vastalauseen mukaisesti, että lakiesitykset hylätään. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Zyskowicz.

13.27 Ben Zyskowicz kok: Arvoisa herra puhemies! Kuten edellisessä puheenvuorossa kävi ilmi, nykyisessä ihmiskauppalainsäädännössämme on ongelmia, joita tämä lakiesitys ei korjaa. Päinvastoin tämä lakiesitys tulee vaikeuttamaan rikosten selvittämistä ja epäiltyjen uhrien tunnistamista. Tämän vuoksi kokoomus ei hyväksy tätä lakiesitystä, ja kannatan näin ollen edustaja Mäkysen tekemää hylkäysehdotusta.

Herra puhemies! Haluan samalla kiinnittää huomiota valiokunnan tältä osin yksimielisen mietinnön erääseen kohtaan, puhutaan Suomen auttamisjärjestelmästä: ”Auttamisjärjestelmän asiakkaiksi viime vuosina otetuista henkilöistä suurin osa (66—70 prosenttia) on joutunut ihmiskaupan uhriksi ulkomailla.” Siis, herra puhemies, Suomen auttamisjärjestelmän piiriin otetuista ihmisistä reilusti yli puolet, viime vuosina jopa kaksi kolmasosaa, on joutunut ihmiskaupan uhriksi ulkomailla. Ja nyt ei siis, selvyiden vuoksi, puhuta ihmisistä, jotka olisivat ulkomaalaisia ja olisivat Suomessa joutuneet ihmiskaupan uhreiksi. Luonnollisesti tällaisia Suomessa olevia ihmisiä, jotka — kansalaisuudestaan riippumatta — ovat Suomessa joutuneet ihmiskaupan uhreiksi, on Suomen ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmän autettava ja tuettava. Mutta onko tosiaan niin, että Suomella pitää olla auttamisjärjestelmä myös kaikkia heitä varten, jotka ovat joutuneet ihmiskaupan uhreiksi muualla kuin Suomessa? Kuten äsken lainatusta kohdasta käy ilmi, Suomen ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmän piiriin tulevista ihmisistä on viime vuosina jopa noin kaksi kolmasosaa, joka tapauksessa yli puolet, joutunut ihmiskaupan uhriksi Suomen ulkopuolella, esimerkiksi muissa Euroopan maissa. Miksi nämä ihmiset kuuluvat Suomen ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmän piiriin? Suomi ei voi olla koko maailman sosiaalitoimisto, mutta se ei voi olla myöskään koko Euroopan ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmä.

Sen vuoksi valiokunta toteaaakin yksimielisesti, että ”valiokunta ei pidä tarkoituksenmukaisena nykyistä tilannetta, jossa yli puolet Suomen auttamisjärjestelmän piiriin tulevista uhreista on joutunut ihmiskaupan uhriksi jossain muualla kuin Suomessa”. Toivon, että tämä valiokunnan näkemys aikaansaa hallituksessa tarvittavia toimia. — Kiitos. [Mauri Peltokangas: Erinomainen puheenvuoro!]

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

12. Valtioneuvoston selonteko eduskunnalle Suomen osallistumisen jatkamisesta turvallisuussektorin koulutusyhteistyössä Irakissa (Operation Inherent Resolve, OIR)

Valtioneuvoston selonteko VNS 14/2022 vp

Valiokunnan mietintö UaVM 13/2022 vp

Pöytäkirja PTK 138/2022 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi valiokunnan ehdotuksen kannanotoksi valtioneuvoston selonteon VNS 14/2022 vp johdosta. Asian käsittely päättyi.

13. Nuorten syrjäytymisen ehkäisyn palvelujärjestelmän toimivuus ja palveluiden vaikuttavuus

Valiokunnan oma asia O 41/2020 vp

Valiokunnan mietintö TrVM 9/2022 vp

Ainoa käsittely

Puhemies Matti Vanhanen: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 13. asia. Käsittelyn pohjana on tarkastusvaliokunnan mietintö TrVM 9/2022 vp. — Keskustelu, edustaja Alanko-Kahiluoto.

Keskustelu

13.31 Outi Alanko-Kahiluoto vihr (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nuorten syrjäytyminen on vakava yhteiskunnallinen ja inhimillinen ongelma. Tarkastusvaliokunta on tilannut kaksi tutkimusta nuorten syrjäytymisen ehkäisystä. Uusin valmistui vuoden 2021 lopussa. Tarkastusvaliokunta on antanut mietinnön nuorten syrjäytymisen ehkäisystä jo vuonna 2014. Siihen sisältyy seitsemän kannanottoa, joista kuusi on edelleen voimassa.

Valiokunta totesi jo vuonna 2014, ettei mikään tahon ota tai kanna kokonaisvastuuta nuorten syrjäytymisen ehkäisyn palveluista. Tämä pitää edelleen paikkansa. Nuorten syrjäytymisen ehkäisyn palveluista puuttuu johtajuus, eivätkä palvelut toimi kokonaisuutena. Valiokunnan tilaama uusi tutkimus osoitti, että tietoa syrjäytymisen ehkäisyn palveluiden kustannuksista on lähes mahdotonta saada. Tämä johtuu muun muassa siitä, että toimijoiden kirjanpitoikäntönnöt vaihtelevat voimakkaasti.

Kun hyvinvointialueet aloittavat toimintansa ensi vuoden alussa, osa syrjäytymisen ehkäisyn palveluista siirtyy kunnista hyvinvointialueille. Nuorten syrjäytymisen ehkäisyn palvelujärjestelmä ja syrjäytymisen ehkäisyyn suunnatut rahavirrat ovat jo tällä hetkellä sirpaleiset, ja kokonaiskuvaa niistä on vaikea muodostaa. On erittäin tärkeää, etteivät hyvinvointialueet vain lisää yhtä uutta toimijaa järjestelmään vaan että palvelut toimivat kokonaisuutena riippumatta siitä, onko palveluntuottajana kunta, hyvinvointialue tai joku muu tahon.

Valiokunta kiinnitti samoin jo vuonna 2014 huomiota tietosuoja-asioiden muodostamiin ongelmiin syrjäytymisen ehkäisyn palveluissa. Kun syrjäytynyt tai syrjäytymisvaarassa oleva nuori on usean toimijan asiakkaana, lainsäädäntö ei mahdollista sitä, että nuoren tiedot kirjattaisiin niin, että ne olisivat kaikkien toimijoiden käytössä. Tämä aiheuttaa päällekkäistä työtä: sitä, että nuori joutuu kertomaan asiansa uudelleen eri tahoille, sekä sitä, että nuoren tilanteen kokonaisseuranta ei ole mahdollista.

Tietojen vaihto eri tahojen välillä olisi perusedellytys kokonaisvaltaisen palvelun järjestämiseksi. Tarkastusvaliokunnan näkemyksen mukaan ongelmat syrjäytymisen ehkäisyn palveluiden kustannusten ja vaikuttavuuden seurannassa sekä toimijoiden välisessä tiedon-

Pöytäkirja PTK 138/2022 vp

kulussa osoittavat, että kokonaisvastuuta syrjäytymisen ehkäisyn palveluiden seurannasta ja ohjauksesta ei edelleenkään ole millään taholla.

Valiokunnan päätösehdotus sisältää kolme lausumaehdotusta:

”1. Eduskunta edellyttää, että nuorten syrjäytymisen ehkäisyn palvelujärjestelmän toimivuudesta kokonaisuutena huolehditaan, kun sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestäminen siirtyy hyvinvointialueiden vastuulle. Palveluiden on toimittava yhteen riippumatta siitä, mikä taho on järjestäjänä.

2. Eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää, kuinka tieto- ja tilastopohjaa nuorten syrjäytymisen ehkäisyn palveluista voitaisiin parantaa. Vertailukelpoista tietoa tulee olla saatavilla palveluiden vaikuttavuuden arvioinnin tueksi sekä palvelujärjestelmän kehittämiseksi.

3. Eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää, millä edellytyksillä kokonaisvastuu nuorten syrjäytymisen ehkäisyn palveluista ja tiedonkulusta toimijoiden välillä voitaisiin asettaa yhdelle taholle. Tulee myös selvittää mikä tämä taho voisi olla.” — Kiitos. [Mauri Peltonkangas: Erinomaisia huomioita!]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Hyrkkö.

13.35 Saara Hyrkkö vihr: Arvoisa puhemies! Ilman nuoria ei ole tulevaisuutta. Aivan liian moni nuori kokee yksinäisyyttä, riittämättömyyttä ja suorituspainetta juuri silloin, kun pitäisi olla tilaa kokeilla, seikkailla, oppia ja kasvaa rauhassa omaksi itsekseen — siis olla nuori. Haluan kiittää lämpimästi tarkastusvaliokuntaa ja sen puheenjohtajaa, edustaja Alanko-Kahiluotoa, tähän tärkeään kysymykseen syventymisestä ja myöskin näistä valiokunnan huomioista ja evästyksistä.

Olen miettinyt, että jos meillä yhä useampi nuori ei meinaa selviytyä arjessa, niin voisi-ko siinä arjen virityksessä olla jotain perustavanlaatuisesti pielessä. Viime vuosina Suomessa on vihdoinkin ryhdytty puhumaan hoitamattomien mielenterveysongelmien inhimillisestä ja taloudellisesta hintalapusta. Mielenterveyspalveluiden parantaminenkin on välttämätöntä, mutta se ei riitä — on välttämätöntä pureutua niihin ongelmien juurisyihin. Itse ajattelen, että viime vuosikymmenten politiikkatoimet ja niiden vaikutukset nuorten hyvinvointiin ja myös tähän nuorten palvelujärjestelmään tulisi kammata läpi ja tarvittaessa ottaa punakynä käyttöön. Millaisia paineita esimerkiksi opintoaikojen kiristykset, leikkaukset koulutuksesta ja opintotuesta ja opiskelijavalinnat ovat kasanneet nuorten niskaan? Takapakkiin meillä ei ainakaan ole varaa. Toivoisin kaikkien puolueiden sitoutuvan siihen, että lasten ja nuorten hyvinvointia heikentäviä päätöksiä ei kerta kaikkiaan tehtäisi.

Kouluissa tietenkin tapahtuu iso osa nuorten elämästä. Siellä on oltava mahdollisuus kasvaa, oppia ja opettaa rauhassa. Vihreissä me halutaan nostaa koulutuksen rahoitus pohjoismaiselle tasolle. Ja ajattelen, että seuraavassa hallituksessa tulisi jatkaa kaikkien koulutusasteiden perusrahoituksen vahvistamista ja on myöskin vietävä maaliin tällä kaudella käynnistetty kaksivuotinen esikoulu ja lisäksi suunnattava tukea erityisesti niihin kouluihin, joissa sitä eniten tarvitaan. Tiedetään myöskin, että vanhempien vointi heijastuu suoraan lasten ja nuorten arkeen. Myöskin se, missä kunnossa neuvolan voimavarat ovat, pysytäänkö lapsiperheiden ongelmiin tarttumaan ajoissa, vaikuttaa suoraan siihen, millainen elämä nuorille tulee. Suomessa kannattaisi luoda myöskin tällainen minun ehdottamani teineuvola murrosikäisten vanhempien tueksi.

Pöytäkirja PTK 138/2022 vp

Arvoisa puhemies! Viime aikoina nuorista on julkisuudessa puhuttu lähinnä ongelmien, rikollisuuden ja muun kielteisen oireilun, kautta. Katuväkivalta ja jengirikollisuus eivät kerro koko kuvaa nuorten elämästä Suomessa, mutta ne ovat vakavia esimerkkejä siitä, mihin se nuorten pahoinvointi, näköalattomuus ja syrjäytyminen voivat johtaa. Se ei poista yksittäisen nuoren vastuuta omista teoistaan mutta osoittaa, että ratkaisuja tarvitaan myös yhteiskunnan tasolla. Tässäkään asiassa mikään määrä puuttumista ei riitä, jos ennaltaehkäisyssä epäonnistutaan, ja siksi tarvitaan nuorisotyön, sosiaalitoimen, koulun, poliisin ja perheiden saumatonta yhteistyötä. Nuorten kanssa työskentelevillä ammattilaisilla on oltava riittävästi voimavaroja olla aidosti läsnä nuoren elämässä ja toisaalta myöskin sellainen palvelujärjestelmä ja sellaiset työkalut käytössä, joilla aidosti pystyy myös auttamaan nuorta niissä vaikeissa elämän solmukohdissa.

Arvoisa puhemies! Nuoret eivät ole vain tulevaisuuden tekijöitä vaan tärkeitä jo tänään. Aivan liian moni nuori kokee tässä ajassa kohtuuttomia paineita, jopa merkityksettömyyttä. Ajattelen, että nuorten hyvinvoinnin tulee olla seuraavan hallitusohjelman tärkeimpiä prioriteetteja, ihan hallituksen kokoonpanosta riippumatta. Monenlaiset kriisit — korona, mielenterveys, ilmasto, luontokato, sota Euroopassa — koettelevat nuoria aivan poikkeuksellisella tavalla, ja tiedot nuorten pahoinvoinnista ovat hälyttäviä. Tämän tilanteen korjaamisessa meillä ei kerta kaikkiaan ole varaa epäonnistua.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Alanko-Kahiluoto.

13.40 Outi Alanko-Kahiluoto vihr: Arvoisa puhemies! Kiitos Saara Hyrkölle hyvästä puheenvuorosta.

Haluan vielä käyttää tilaisuuden hyväkseni ja kiittää meidän valiokuntaamme yksimielisestä mietinnöstä.

Toiseksi haluan kiinnittää huomiota siihen, että todellakin edellinen nuorten syrjäytymistä koskeva mietintö annettiin tarkastusvaliokunnassa 2014, ja tähän mietintöön sisältyvät seitsemän kannanottoa todellakin ovat melkein kaikki edelleen voimassa, elikkä kuusi niistä on edelleen voimassa. Tämä on minusta aika hälyttävä asia, nimittäin näistä tarkastusvaliokunnan kannanotoistahan sanotaan, että ne velvoittavat hallitusta ja hallituksen pitäisi ottaa ne vakavasti ja sitten ryhtyä toimenpiteisiin, joita tarkastusvaliokunta suosittelee. Eli voi hyvin kysyä: millä vakavuudella eduskunnassa suhtaudutaan nuorten hyvinvointiin, jos tällaiseen vakavaan mietintöön ei tämän enempää kiinnitetä tässäkään talossa huomiota?

On otettava huomioon tässä myös se, että nuorten pahoinvointihan on viime vuosina koronan vuoksi voimakkaasti lisääntynyt. Esimerkiksi niiden nuorten määrä, jotka ovat harkinneet itsemurhaa, on usealla prosentilla kasvanut viime vuosina, esimerkiksi kolmasosa nuorista kokee elämänsä merkityksettömäksi, joka neljäs nuori kärsii mielenterveyden häiriöistä, yli puolet korkeakouluopiskelijoista on huolestunut omasta jaksamisestaan, ja niin edelleen. Nämä ovat erittäin vakavia lukuja. Usein sanotaan, että nuoret ovat yhteiskunnan ilmapuntari, elikkä nuorista näkee, miten yhteiskunnassa voidaan, ja jos nuorten hyvinvointia tai oikeastaan pahoinvointia katsotaan, on todettava, että meillä ei ehkä voida sitten yhteiskuntana kauhean hyvin.

Eli tämmöisestä rakenteellisesta välinpitämättömyydestä kyllä pitäisi päästä eroon ja toteuttaa nyt ainakin nämä kolme pontta, joita meidän valiokuntamme ehdottaa. Erityisesti me tarvitsisimme tilastotietoa nuorten palveluiden vaikuttavuudesta, jotta voitaisiin käyt-

Pöytäkirja PTK 138/2022 vp

tää konkreettisia välineitä päätöksenteossa, niin että tehtäisiin tietoperustaisia päätöksiä ja lisättäisiin nuorten hyvinvointia ja annettaisiin nuorille toivoa, jota nuoret tässä ajassa tarvitsevat. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Tynkkynen.

13.42 Sebastian Tynkkynen ps: Kiitoksia, kunnioitettu herra puhemies! Tässä kollegoilla oli edellä hyviä puheenvuoroja, mutta haluaisin ehkä yhteen asiaan tarttua:

Tässä edustaja Hyrkkö puhui rikoksilla oireilusta, ja olisin itse hyvin tarkka siinä, milloin me käytetään tätä termiä. Toki tämä on vihreille hyvin tyypillistä retoriikkaa, että ”oireillaan rikoksilla”, mutta on hyvä olla tarkkana termien kanssa. Jos sinulla on joku pöpö sisällä ja siitä oireena oksennat, niin se on vähän eri asia kuin sitten se, että sinulla on paha olo ja sinun pitää sitten sen jälkeen vaikkapa joku laukku mennä ryöstämään.

Tällä hetkellä se, mitä Suomessa tapahtuu: meillä on siis jo tällaista rikollisuutta, joka tulee myöskin siitä, että se on trendi, jota ihaillaan ja johon halutaan lähteä mukaan, pidetään hauskaa, striimataan videota, kun mennään kauppoihin, ja niin edelleen, ja on paljon tämmöistä katujengeihin liittyvää rikollisuutta, ja en lähtisi tekemään yhtäläisyysmerkkejä siihen, että nyt oireillaan, kun on paha olla. Näitä termejä ei mielestäni saisi sekoittaa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Hyrkkö, olkaa hyvä.

13.44 Saara Hyrkkö vihr: Arvoisa puhemies! Kertaan vielä uudemman kerran, mitä itse asiassa tuolta pöntöstä äsken sanoin. Toisin kuin edustaja Tynkkynen ehkä hiukan epätarkasti siteerasi, totesin, että viime aikoina nuorista on julkisuudessa puhuttu lähinnä ongelmien, rikollisuuden ja muun kielteisen oireilun kautta. Katuväkivalta ja jengirikollisuus eivät kerro koko kuvaa nuorten elämästä Suomessa, mutta ne ovat vakavia esimerkkejä siitä, mihin nuorten pahoinvointi, näköalattomuus ja syrjäytyminen voivat johtaa. Se ei poista yksittäisen nuoren vastuuta omista teoistaan mutta osoittaa, että ratkaisuja tarvitaan myös yhteiskunnan tasolla.

Ajattelen, että meidän on hyvä kuitenkin tunnistaa, että joitakin syitä on aina sen nuoren käytöksen taustalla. Tyhjiöstä ne eivät tule. Onko syynä pahoinvointi, syrjäytyminen, näköalattomuus, jokin muu asia — niihinhan meidän täytyy päästä pureutumaan, jotta me pystytään tehokkaasti myöskin puuttumaan näihin yhteiskunnallisiin ja vakaviin ongelmiin. Ajattelen, että tässä on myös tärkeätä, että me päättäjät kuunnellaan aika tarkalla korvalla asiaan perehtyneitä tutkijoita, jotta me päästään ikään kuin jyvälle siitä, mikä näitä ilmiöitä aiheuttaa, mikä nuoria esimerkiksi rikolliselle polulle ajaa, ja myös siitä, miten heidät sieltä saadaan pois.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi tarkastusvaliokunnan omasta asiastaan O 41/2020 vp laatimaan mietintöön sisältyvän kannanoton. Asian käsittely päättyi.

14. Hallituksen kertomus kielilainsäädännön soveltamisesta 2021

Kertomus K 21/2021 vp

Pöytäkirja PTK 138/2022 vp

Valiokunnan mietintö PeVM 5/2022 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi valiokunnan ehdotuksen kannanotoksi kertomuksen K 21/2021 vp johdosta. Asian käsittely päättyi.

15. Kesäaika pysyväksi ajaksi

Kansalaisaloite KAA 12/2019 vp

Valiokunnan mietintö LiVM 16/2022 vp

Ainoa käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 15. asia. Käsittelyn pohjana on liikenne- ja viestintävaliokunnan mietintö LiVM 16/2022 vp.

Avaan keskustelun. — Edustaja Myllykoski, olkaa hyvä.

Keskustelu

13.46 **Jari Myllykoski vas:** Arvoisa herra puhemies! Käsittelyssä oleva mietintö, joka on tähän jatkuvaan kesäaikaan siirtymisestä, on keskustelun arvoinen asia. Viime kaudella samainen valiokunta käsitteli tätä kansalaisaloitetta, joka sitten osittain hyväksyttiin: vaikka kansalaisaloite hylättiin sillä perusteella, että direktiivi ei anna mahdollisuutta yhden EU-jäsenmaan päättää, niin silloisen liikenneministerin ponnekkaan toiminnan ansiosta EU:ssa tehtiin päätös, ja tämä Suomen linja siitä, että siirryttäisiin kellonaikojen siirtelystä pois, sai positiivisen vastaanoton. Meillä on se päätös siellä taustalla, mutta ei olla saatu yksimielisyyttä siitä, että kellojen siirtelystä poistuttaisiin, ja sen takia edelleen pitää olla aktiivinen siihen suuntaan, että me päästään tästä turhasta kellojen siirtelystä, mistä on lääketieteellisesti todettu, että esimerkiksi kellonaikojen siirtäminen normaaliajasta kesäaikaan ja toisin päin aiheuttaa muutaman kuukauden ajanjaksolla jopa 20 prosentin lisääntymisen sydän- ja verenkiertotauteihin, mikä on merkittävä terveydellinen riski vain sen vuoksi, että kellonaikoja siirretään. Tämä tuo vaikeuksia niin perhepäivähoidossa kuin myös sitten opiskelijoiden ja nuorten univaikeuksissa, ja tässä kohtaa olenkin nimenomaan sitä mieltä — kun aiemmin olin sitä mieltä, että kesäaika olisi se oikea aika harrastusten ja valoisuuden mahdollisuuksien hyödyntämiseksi — niiden terveydellisten vaikutusten vuoksi, mitä asiantuntijat valiokunnassa silloin viime kaudella toivat esille nuoria ei valveilla pitävästä vuorokauden ajasta, että normaaliaika olisi selkeästi parempi terveydellisistä syistä, ja sitä ainakin minä kannatan.

Samoin pitää varmasti huomioida maatalous. En tiedä, mitä se niissä robottinavetoissa, tai yleensäkin, tarkoittaa, jos niissä yhtäkkiä vuorokausi vaihtuukin niin, että eläin ei pääsekään sinne lypsyrobottiin normaaliaikansa perusteella. Kun meillä sitten maitoautot ja muut tulevat tähän mukaan, niin pitää pohtia, onko tällä eläinten hyvinvoinninkin kannalta joitakin merkityksiä.

Eli kokonaisuuden kannalta olen sitä mieltä, että normaaliaika on parempi, ja tässä kohtaa tuen kyllä kokonaisuudessaan valiokunnan mietintöä. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 138/2022 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Peltokangas, olkaa hyvä.

13.49 **Mauri Peltokangas ps:** Kiitos, arvoisa puhemies! Tässä edellä edustaja Myllykoski piti erinomaisen katsauksen nimenomaan tästä, ja hänellä oli monta hyvää tulokulmaa, allekirjoitan ne kaikki. Mielestäni olisi syytä tähdätä siihen, että mentäisiin yhdellä kellonajalla. Jokainen meistä sen tietää, mitä se joka kerta aiheuttaa — jollekin enemmän, jollekin vähemmän, näinhän se menee.

Tarttuisin tässä kohtaa myöskin yhteen sellaisen seikkaan, mikä tuli tässä esille, eli tähän Euroopan unionin päättävältään ylipäättään meidän asioissa. Näkisin, että olisi hyvä tulevaisuudessa — ja totta kai jo nyt — tarkkailla sitä asiaa hyvin tarkasti, sitä kansallista etuamme, myöskin tällaisissa pienissä asioissa, että kaikki, varsinkin kellon siirtäminen, pysyisi suomalaisten omissa kansallisissa käsissä ja myöskin isommat asiat. Tämä on yksi sellainen.

Mutta erittäin hieno katsaus oli tästä edustajalla aikaisemmin, ja tämän takia en pidempää puhetta pidä. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta yhtyi valiokunnan ehdotukseen kansalaisaloitteeseen KAA 12/2019 vp sisältyvän ehdotuksen hylkäämisestä. Asian käsittely päättyi.

16. Tietosuojavaluuttetun toimiston toimintakertomus 2021

Kertomus K 12/2022 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan.

17. Hallituksen esitys eduskunnalle luonnonsuojelulaiksi ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 76/2022 vp

Toimenpidealoite TPA 69/2020 vp, 19/2021 vp

Lakialoite LA 19/2021 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 17/2022 vp

Toinen käsittely, ainoa käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Toiseen käsittelyyn ja ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 17. asia. Nyt voidaan toisessa käsittelyssä hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Lopuksi päätetään ainoassa käsittelyssä toimenpidealoitteista.

Avaan keskustelun. — Edustaja Kivelä, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 138/2022 vp

Keskustelu

13.50 **Mai Kivelä vas:** Arvoisa puhemies! Luonnonsuojelulaki on meidän tärkeimpiä työkalujamme, joilla voimme turvata luonnon monimuotoisuutta Suomessa. Vaikka luonnonsuojelulain pykälistä äänestettiin jo viime viikolla, on meillä edelleen mahdollisuus vaikuttaa siihen, minkälaiseksi eduskunnan kanta luonnonsuojelun parantamisen suhteen muodostuu. Nyt tässä toisessa käsittelyssä meillä on mahdollisuus osoittaa eduskunnan tahtotilaa.

Kun äänestimme pykälistä, olisi meillä ollut tilaisuus korjata purojen, lähteikköjen ja kalkkilampien puutteellinen suojelu ja tuoda vesilaki linjaan metsälain kanssa. Se tilaisuus hukattiin vain muutamalla äänellä. Äänestyksestä jäi kuva, että osittain äänestystulos ei edes vastannut eduskunnan todellista kantaa, kun äänestysjärjestyksen muutoksen johdosta useampi edustaja ei ollut tietoinen siitä, mistä äänestetään. Erityisesti purot ja lähteiköt olisi ollut tärkeää suojella, ja se olisi voitu tehdä korjaamalla vesilaki tässä yhteydessä. Metsälain kymppipykälä suojaa jo purojen lähiympäristöjä erityisen tärkeinä elinympäristöinä, mutta epäloogisesti itse purot ovat edelleen ilman suojaa.

Luonnonsuojelulain osalta pykälää emme tosiaan enää voi muuttaa mutta voimme ohjeistaa jatkon suhteen. Purot ja lähteet ovat paikallisten luontoarvojen lisäksi merkittäviä myös niiden laajan vaikuttavuuden takia. Kummatkin ovat vesistöjen latvoja. Purojen kautta pääosa vesistä valuu jokiin, ja puroja suojelemalla suojellaan siis laajasti myös vesistöjen kokonaisuutta eli jokia, järviä ja lopulta myös Itämeriä. Täten niillä on merkitystä siis myös esimerkiksi vaelluskaloille.

Usein puhumme myös siitä, kuinka tärkeää on, että luonnonsuojelu on kustannustehokasta. No, näiden luontotyyppien suojeleminen olisi juuri sitä: kustannustehokasta. Näistä syistä ehdotan eduskunnalle lausumaa, joka kuuluu näin: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy mahdollisimman pian valmistelemaan lainsäädäntömuutosta, jolla suojeltujen uhanalaisten vesiluontotyyppien soveltamisalaa laajennetaan kattamaan vesiluonnon monimuotoisuuden suojelutavoitteiden edellyttämät luontotyypit arvioiden myös tarvetta poikkeamismahdollisuuksiin yksittäistapauksissa sekä mahdollisten rajauspäätösten tekemiseen korvausmekanismeineen ja siihen tarvittavien resurssien turvaamiseen.” Toivon, että eduskunta voi laajasti kannattaa tätä.

Arvoisa puhemies! Uusi luonnonsuojelulaki on pitkän prosessin tulos, joka ei ole vielä päättynyt. Se alkoi, kun me päätimme hallitusneuvotteluissa uudistaa lain, koska meidän yhteiseksi keskeiseksi tavoitteeksemme otettiin Suomen luonnon monimuotoisuuden turvaaminen. No, sen jälkeen suuri joukko ihmisiä on tehnyt aivan valtavasti töitä, jotta me saisimme paremmin turvattua suomalaista luontoa. Haluan kiittää ympäristöministeriön virkakuntaa siitä työstä, mitä te olette tehneet, ja haluan myös kiittää kaikkia ihmisiä meidän puolueissa ja muissa puolueissa, jotka olette neuvotelleet paremman lain puolesta.

Ympäristövaliokuntaan laki tuli keväällä, ja sen jälkeen me olemme työstäneet lakia pitkään ja hartaasti. Valiokuntaan asiantuntijalausuntoja ja ministeriön vastineita tuli yhteensä yli sata kappaletta, ja yhteensä niitä on tehty eduskunnalle 466 kappaletta. Ympäristövaliokunnassa me edistimme lakia aivan viime metreille asti normaalien toimintatapojen mukaisesti ja hyvässä hengessä. Toimin ryhmäni valiokuntavastaavana, ja olemme panostaneet meille tärkeään lakiin — aivan niin kuin moni muukin täällä.

No, siksi on erittäin suuri pettymys, että laki muuttui loppumetreillä keskustan irtioton vuoksi. Lisäksi on sekä noloa että surullista, että tämä tehtiin käyttämällä perusteluja, jotka

Pöytäkirja PTK 138/2022 vp

on myöhemmin osoitettu perusteettomiksi. On noloa keskustalle mutta myös maa- ja metsätalousministeriölle, että on mahdollista vaikuttaa lainsäädäntöön yksittäisen ministeriön virkamiehen laskelmilla ja johtopäätöksillä, jotka eivät ole perustuneet tutkittuun tietoon vaan jotka on päinvastoin osoitettu vääriksi.

Arvoisa puhemies! Kaikesta huolimatta nyt meillä on kuitenkin vielä mahdollisuus ottaa kantaa vesiluontotyyppien suojeluun niiden puolesta, eli tehdään tässä kohtaa oikein ja tehdään siis niin. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Elo, olkaa hyvä.

13.56 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! On todella valitettavaa, että tästä salista ei löytynyt enemmistöä hallituksen esitykselle, jolla vesilain uhanalaisiin luontotyypeihin olisi lisätty kalkkilammet, lähteiköt ja muualla kuin Lapin maakunnassa sijaitsevat purot. Tähän asiaan voidaan kuitenkin vielä vaikuttaa ja syntynyttä vahinkoa voidaan korjata hyväksymällä lausuma, jolla edellytämme, että hallitus ryhtyy mahdollisimman pian valmistelemaan muutosta, jolla suojelua tarvitsevat vesiluontotyytit kirjataan vesilakiin.

Luonnonsuojelulain todella perusteellisessa ja kattavassa valmistelussa tunnistettiin, että pienvedet tarvitsevat nykyistä laajempaa suojaa. Se on yksi tärkeä edellytys luonnon monimuotoisuuden vaalimiselle. Vaikka pienvesiä on listattu myös metsälaissa, on näiden elinympäristöjen lista suppea ja rajausten kriteerit riittämättömät pienvesien turvaamiseksi. Pienvedet, kuten purot, norot, lähteet, lähteiköt ja pienet lammet, ovat kaikki tärkeitä metsäluonnon monimuotoisuudelle, ja niissä elää runsaasti uhanalaista lajistoa. Pienvesillä on merkittävä vaikutus veden kiertokulkuun ja ekosysteemien toimintaan, sillä ne kykevät erilaiset ympäristöt toisiinsa. Erityisen tärkeää purojen pelastaminen on myös vaelluskalojen kannalta. Purot ovat tärkeitä vaelluskalojen elinympäristöinä ja lisääntymisalueina.

Arvoisa puhemies! Toivon todella, että vesiluonnolle löytyy nyt eduskunnan enemmistön tuki, kun tämän lausuman myötä siihen on uudelleen mahdollisuus edellisen niukan äänestyksen jälkeen.

Kannatan edustaja Kivelän tekemää lausumaehdotusta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Hyrkkö, olkaa hyvä.

13.57 Saara Hyrkkö vihr: Arvoisa puhemies! Montrealissa on parhaillaan käynnissä YK:n luontokokous, jossa on tavoitteena saada aikaan luonnon oma Pariisin sopimus. Toivon todella, että tässä onnistutaan. Saamme jatkuvasti viestiä tiedemaailmasta, kuinka luontokadon pysäyttäminen on kriittinen kysymys myös ihmisten turvallisuudelle ja mahdollisuuksille elää tällä planeetalla. Meillä ei kerta kaikkiaan ole varaa jättää yhtäkään kiiveä kääntämättä, ja kaiken lisäksi meillä on kiire. Kansainväliset sopimukset antavat parhaimmillaan vetoapua myös luonnon monimuotoisuuden huolenpitoon pysäyttämiseksi täällä kotimaassa — suomalaista luontoa kun voidaan suojella vain täällä Suomessa.

Viime viikolla tässä salissa äänestettiin nurin ne luonnonsuojelulain pykälät, joilla olisi tuotu uhanalaiset luontotyytit ja niiden huomiointi lain piiriin sekä tehostettu purojen, lähteikköjen ja kalkkilampien suojaa. Luonnon kannalta tämä viimeviikkoinen päätös on tietenkin surkea. Meillä ei ole varaa tällaiseen jarrutteluun, kun luonnon monimuotoisuus huonee.

Pöytäkirja PTK 138/2022 vp

Arvoisa puhemies! Luonnonsuojelulaki on eräänlainen luonnonsuojelun peruskallio, jota tällä uudistuksella vankistetaan. Sen puolesta ovat työskennelleet lukemattomat tutkijat, asiantuntijat ja luonnonsuojelijat, kiitos jokaiselle. Aivan erityisesti haluan antaa tunnustusta edustaja Emma Karille, joka ympäristöministerinä toimiessaan teki aivan valtavan työn, jotta olemme nyt tässä pisteessä, hyväksymässä luonnonsuojelulakia.

Arvoisa puhemies! Maailman muuttamiseksi on oltava valmis toden teolla vääntämään tärkeimpien asioiden puolesta, ei siis mesoamaan vaan tekemään tuloksiin pyrkivää, taitavaa ja pitkäjänteistä työtä, rakentamaan enemmistöjä ja etsimään yhteistä maaperää, ja se vaatii sitkeyttä ja sietokykyä. Luonnonsuojelulain pykälien osalta tehtiin aivan viime metreille asti kaikki voitava ja vielä vähän enemmän, aivan valtava kiitos jokaiselle luonnonsuojelijalle, joka myös tätä näkymätöntä työtä on tehnyt. Se työ ei kuitenkaan lopu tähän, ei todellakaan. Luontokato ei luovuttamalla lopu.

Meidän poliitikkojen tehtävä on johtaa tätä maata vastuullisesti ja tehdä kaikkemme sen puolesta, että me jätämme lapsillemme tämän maapallon entistä paremmassa kunnossa. Mielestäni on vastuutonta antaa ymmärtää, että kaikki voisi jatkua ennallaan. Jos nimittäin mikään ihmisen toiminnassa ei muutu, niin luonto ympärillämme jatkaa katoamistaan, ja se jos mikä tulee aiheuttamaan aivan dramaattisia muutoksia ihan jokaisen ihmisen elämään riippumatta siitä, omistiko metsää taikka ei.

Kannatan lämpimästi paitsi luonnonsuojelulain hyväksymistä myös edustaja Kivelän monistelausmaahdotusta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Hassi, olkaa hyvä.

14.00 Satu Hassi vihr: Arvoisa puhemies! Usein ihmisille käy niin, että emme kiinnitä kaikkein tärkeimpiin asioihin huomiota ennen kuin olemme vaarassa menettää ne — tai olemme jo menettäneet. Terveys on yksilön elämässä yksi tällainen asia, mutta kun ajatellaan koko ihmisyyhteiskuntaa, niin kaikkein tärkein asia on se, että meillä on planeetta, jolla ihmisyyhteiskunnat pystyvät elämään. Tätä asiaa ihmiskunta yhdessä on viimeisten vuosikymmenien aikana vaarantanut.

Ilmaston osalta ymmärrys ja toimet ovat jo aika pitkällä. Yksi käännekohta oli se, kun 16 vuotta sitten entinen Maailmanpankin pääekonomisti Sir Nicholas Stern julkaisi käännetekävän raporttinsa, jossa hän osoitti, että vaikka ilmastotoimet maksavat, ne tulevat kuitenkin huomattavan paljon halvemmiksi kuin ilmastonmuutoksen aiheuttamat vahingot. Luonnon monimuotoisuudesta Cambridgen ekonomisti Partha Dasgupta julkaisi viime vuonna vastaavan tyypin raportin, jonka sanoma on myös se, että meidän pitää ryhtyä katsomaan luontoa pääomana, joka on hupenemassa, ja jos haluamme varmistaa hyvän elämän mahdollisuuksien jatkumisen, tästä pääomasta pitää pitää huolta. Esimerkiksi Maailman talousfoorumi on arvioinut, että yli puolet maailman bkt:stä on suoraan tai välillisesti riippuvaista luonnosta ja sen tuottamista palveluista, kuten hapen tuottamisesta ylipäätän, ilman puhdistamisesta, puhtaan veden tuotannosta, pölyttämisestä, ja niin pois päin.

Suuren yleisön osalta muutos on jo sikäli hyvässä vauhdissa, että enemmistö suomalaisistakin tukee luonnonsuojelua ja muun muassa suojelualueiden lisäämistä. Tämä suomalaisten laaja ymmärrys ei kuitenkaan ole sellaisenaan vielä välittynyt poliittiseen päätöksentekoon, kuten kollegat tässä edellä kuvasivat. Välillä tuntuu, että kansat, joita pidämme alkeellisina, ovat ymmärtäneet tiettyjä perusasioita paremmin kuin me, kun ne ovat esimerkiksi kunnioittaneet pyhänä alueita, jotka ovat olleet vaikka kalojen tai riistaeläinten tärkei-

Pöytäkirja PTK 138/2022 vp

tä lisääntymispaikkoja. Meillä on käytössämme moderni tiede, ja sen tiedon perusteella meidän tulisi suojella luontoa voimakkaammin kuin nyt teemme. Luonnonsuojelulaki on askel eteenpäin, mutta tosiaan, kuten kollegat tässä jo kuvasivat, [Puhemies koputtaa] se olisi voinut olla vielä isompi askel. Toivottavasti osittain tämä korjataan huomenna pöytäkirjassa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Mäkinen, Jukka, olkaa hyvä.

14.04 Jukka Mäkinen ps: Kiitos, arvoisa puhemies! Tämä lakialoite luonnonsuojelulain muuttamisesta tulee tarpeeseen. Siinä esitetään lintudirektiivin 9 artiklan käyttöönottoa, eli poikkeusluvalla ammutun valkoposkikhanen tai merimetson hyödyntäminen sallitaan. Euroopan unionin lintudirektiivi siis sallii suojellun linnun haltuun ottamisen poikkeustapauksissa. Samassa artiklassa sallitaan suojeluvelvoitteesta poikkeaminen, jos lajista aiheutuu haittaa kansanterveydelle, muille eläimille tai vesistölle.

Olen itse kotoisin Vaasasta, jossa meidän kauniissa Merenkurkun saaristossa ja maailmanperintöalueella varsinkin merimetso aiheuttaa suoranaista ympäristötuhoa, puhumatakaan sen haitoista kalastuselinkeinolle. Jos olette nähneet kuvia Merenkurkun pikkusaarista, jonne merimetsoyhdyksunta on asettunut pesimään, näky on kuin ydinsodan jäljiltä. Pesimäalueen välittömässä läheisyydessä sijaitseva kasvillisuus kuolee merimetsojen ulostekuorman seurauksena ja puut sojottavat pystyssä harmaina rankoina. Toki kasvillisuus elpyy merimetsojen vaihtaessa pesimisaluetta, mutta se vie luvattoman kauan aikaa. Lisäksi suuri merimetsoparvi kalastaa tehokkaasti, ja alueen kalakanta voi hävitä tietyiltä alueilta lähes kokonaan. Yksi merimetso syö kalaa noin puoli kiloa päivässä, ja lähes 30 000 yksilöön kasvanut kanta on jo merkittävä uhka kalastuselinkeinolle.

Arvoisa puhemies! Sata vuotta merimetso oli poissa Suomesta, mutta 25 vuotta sitten lintu palasi ja on lisääntynyt merkittävästi. Nyt se asettuu yhä pohjoisemmaksi, Merenkurkkuun ja Pohjanlahdelle. Me suomalaiset puhumme vain merimetsosta, mutta ruotsinkieliset puhuvat pikkumerimetsasta ja isosta merimetsasta. Juuri tämä paluumuuttaja, iso merimetso, alkaa olemaan se ongelma. Monet kalastajat haluavat harventaa merimetsokantaa, mutta se on vaikeaa nykyisen luonnonsuojelulain vuoksi ja kestää liian kauan saada poikkeuslupa, jos sitä nyt yleensä edes saa. Merimetsoja ei ole tietenkään tarkoitus metsästä hallitsemattomasti, mutta kannanhoidollinen metsästyks on tarpeellista ja perusteltua.

Tälle luonnonsuojelulain muutokselle on siis tarvetta, ja ihan luonnonsuojelunkin näkökulmasta se on hyödyllinen. Merimetson metsästyks toisi myös vaihtelua ruokapöytään. Minä ainakin haluaisin maistaa merimetsopuutia. Kannatan tätä lakiesitystä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Myllykoski, olkaa hyvä.

14.07 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! Ensi alkuun kannatan edustaja Kivelän tekemää esitystä. Juuri se, mitä edustaja Kivelä perusteellisessa esittelyssä toi esille, on se asia, mitä meidän pitää pystyä korjaamaan vielä, kun se on mahdollista.

Vaelluskalojen kutumahdollisuuksien edistäminen on ollut kansallisesti hyväksytty tavoite jo pidempään. Siitä kertovat vapaaehtoisten toimintojen laajuus ja se, kuinka paljon valtio ja maa- ja metsätalousministeriö ovat laittaneet rahaa purojen kunnostamiseen ja sitä

Pöytäkirja PTK 138/2022 vp

kautta vaelluskalakantojen lisääntymismahdollisuuksien edistämiseen. Onkin jotenkin nurinkurista, että tässä kohtaa oikea käsi ei tiedä, mitä vasen käsi on jo saanut aikaan. Nyt olisi tärkeää, että tämä vielä koetetaan puristaa sillä lailla maaliin, että se on tehtyjen toimintojen kannalta ja koko yhteiskunnan hyväksyttävyyden kannalta sensuuntainen, mitä olemme jo tehneet ja mitä todellisuudessa tavoittelemme. Ei ole pelkoa siitä, että tällä omaisuudensuoja tulisi uhatuksi.

Kuten edustaja Kivelä esitteli, tässä on myös korvauspotentiaali sidottu sinne sisälle, niin että niissä pakkotoimenpiteissä se omaisuudensuoja huomioidaan ja korvaukset omistajille tuodaan esille. Ja olen aivan varma, että tämä järjestelmä myös toimisi edelleen paremmin vapaaehtoisten toimintojen osalta, mitä maanomistajat tälläkin hetkellä tekevät. Eli jos havaitaan nyt vaikkapa sellainen lähteikkö, joka metsätöiden osalta paljastuu siinä hetkessä, toiminta on mahdollista, ja niin kuin edustaja Kivelä toi tuossa esille, korvausjärjestelmä sisältyy tähän.

Toivon, että kun tätä tehdään, hallitus omissa ratkaisuisaan, joista toivottavasti jo tämänkin hallitus lähtisi keskustelemaan, voisi huomioida nämä ja tuoda ne sillä lailla esille, että tämä hyväksyttävyyden olisi todellakin juuri sillä tasolla, millä me jo nyt teemme toimia tässä yhteiskunnassa, ja mahdollistaisi meidän vesiensuojelun laajentamisen ja elinympäristöjen hyvinvoinnin voimakkaamman kehittämisen. Tämä on meidän nykyinen poliittinen tahtomme, mahdollistetaan se. — Kiitos.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

18. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi jätelain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 209/2022 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 18/2022 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 209/2022 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

19. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tartuntatautilain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 190/2022 vp

Valiokunnan mietintö StVM 35/2022 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 190/2022 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

20. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain ja terveydenhuoltolain 60 §:n muuttamisesta sekä erikoissairaanhoidon 28 ja 29 §:n kumoamisesta

Hallituksen esitys HE 305/2022 vp

Pöytäkirja PTK 138/2022 vp

Valiokunnan mietintö StVM 36/2022 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 305/2022 vp sisältyvät 1.-3. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

21. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 312/2022 vp

Valiokunnan mietintö StVM 37/2022 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 312/2022 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

22. Hallituksen esitys eduskunnalle korkeakoulututkintojen tunnustamisesta tehdyn maailmanlaajuisen yleissopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi

Hallituksen esitys HE 258/2022 vp

Valiokunnan mietintö SiVM 19/2022 vp

Osittain ainoa, osittain toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Osittain ainoaan, osittain toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 22. asia. Ensin päätetään sivistysvaliokunnan mietinnön SiVM 19/2022 vp pohjalta ainoassa käsittelyssä sopimuksesta ja sitten toisessa käsittelyssä lakiehdotuksesta.

Keskustelua ei syntynyt.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esityksessä HE 258/2022 vp tarkoitetun yleissopimuksen. Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 258/2022 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Sopimuksen ainoa ja lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

23. Hallituksen esitys eduskunnalle työttömien opiskelua ja työttömyysturva-oikeutta koskeväksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 176/2022 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 18/2022 vp

Pöytäkirja PTK 138/2022 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 176/2022 vp sisältyvät 1.—3. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

24. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi eräiden kiinteistönhankintojen luvanvaraisuudesta annetun lain, valtion etuosto-oikeudesta eräillä alueilla annetun lain ja etuostolain 1 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 222/2022 vp

Toimenpidealoite TPA 121/2022 vp

Valiokunnan mietintö PuVM 6/2022 vp

Toinen käsittely, ainoa käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Toiseen käsittelyyn ja ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 24. asia. Nyt voidaan toisessa käsittelyssä hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Lopuksi päätetään ainoassa käsittelyssä toimenpidealoitteesta.

Keskustelua ei syntynyt.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 222/2022 vp sisältyvät 1.—3. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Eduskunta yhtyi valiokunnan ehdotukseen toimenpidealoitteen hylkäämisestä. Asian käsittely päättyi.

25. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi maa-asemista ja eräistä tutkista sekä avaruustoiminnasta annetun lain muuttamisesta ja sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 113/2022 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 30/2022 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 113/2022 vp sisältyvät 1.—3. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

26. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtion tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoituksesta vuosina 2024–2030

Hallituksen esitys HE 211/2022 vp

Pöytäkirja PTK 138/2022 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 34/2022 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 211/2022 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

27. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sisäasioiden rahastoista ohjelmakaudella 2021–2027 annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 210/2022 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 29/2022 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 210/2022 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

28. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi verkossa tapahtuvaan terroristisen sisällön levittämiseen puuttumisesta ja sakon täytäntöönpanosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 241/2022 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 31/2022 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 241/2022 vp sisältyvät 1. ja 2. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

29. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi vankeuslain ja tutkintavankeuslain tupakointia koskevien säännösten muuttamisesta

Hallituksen esitys eduskunnalle vankeuslain ja tutkintavankeuslain tupakointia koskevien säännösten muuttamisesta annetun hallituksen esityksen (HE 165/2020 vp.) täydentämisestä

Hallituksen esitys HE 165/2020 vp

Hallituksen esitys HE 272/2022 vp

Valiokunnan mietintö LaVM 21/2022 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 272/2022 vp sisältyvät 1. ja 2. lakiehdotuksen. Eduskunta pysyi ensimmäisessä käsittelyssä tekemässään päätöksessä hallituksen esitykseen HE 165/2020 vp sisältyvien 1. ja 2. lakiehdotuksen hylkäämisestä. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvän lausumaehdotuksen. Asian käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 138/2022 vp

30. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on tiistaina 13.12.2022 klo 12.00. Täysistunto lopetettiin klo 14.16.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Maija-Leena Paavola